

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED
Finance for Economic
Development

**ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԸ ԵՎ ՀԱՍԱՆԵԼԻՈՒԹՅՈՒՆԸ ՄՓՄՁ-
ՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԱՐԶԵՐՈՒՄ**

ԵԼԱԿԵՏԱՅԻՆ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԵՎ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿԵՆՏՐՈՆ (EDRC)

ՆՈՅԵՄԲԵՐ 14, 2014

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED
Finance for Economic
Development

ՕՐԱԿԱՐԳ

- 1 Հետազոտության մեթոդաբանությունը**
- 2 Ֆինանսական հատվածը և ՄՓՄՁ-ն Հայաստանում. ընդհանուր պատկեր**
- 3 Ելակետային հետազոտության հիմնական արդյունքները**
 - Ֆինանսական ծառայությունների օգտագործում և բիզնեսի ֆինանսավորում
 - Նախապատվություններ և կարիքներ
 - Ֆինանսական ինստիտուտների և ծառայությունների ընկալումը
 - Տեղեկատվության հիմնական աղբյուրները
 - Ֆինանսական ընդգրկվածություն և հասանելիություն

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED
Finance for Economic
Development

ՄԵԹՈԴԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED
Finance for Economic
Development

ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ՕԲՅԵԿՏԸ

- Առարկան՝ ֆինանսական ծառայությունների օգտագործումը և հասանելիությունը, կարիքները, վստահությունը, գրագիտությունը, իրազեկվածությանը և այլն
- Օբյեկտը՝ Մարզերում գործող մինչև 100 աշխատակից ունեցող ձեռնարկություններ
- Նպատակն է՝ փաստել նախաձրագրային պատկերը, իրականացնել առաջընթացի պարբերական մոնիտորինգ և վերջնական գնահատում:
- Պարունակում է 3 փուլեր՝
 - Ելակետային ուսումնասիրություն (2013)
 - Միջանկյալ ուսումնասիրություն և գնահատում (2015),
 - Վերջնական գնահատում (2016):

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED
Finance for Economic
Development

ՄԵԹՈԴԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Հետազոտության նկատմամբ ներկայացված հիմնական պահանջներ

- Ստանալ համադրելի տվյալներ՝ ժամանակային շարք 2013-2016
- Ընդգրկել ինչպես գրանցված, այնպես էլ չգրանցված ձեռնարկությունները
- Ընդգրկել բոլոր մարզերը և ոլորտները
- Բացահայտել հիմնադիրներին և գենդերին վերաբերող և այլ առանձնահատկությունները
- Ապահովել հանրապետական մակարդակում ներկայացուցչականություն (95% ՎՄ-5.5% սահմանային սխալ)

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED
Finance for Economic
Development

ՄԵԹՈԴԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Հետազոտության գործիքներ

- Գրասենյակային ուսումնասիրություններ
- Մասնակցային արագ գնահատման մեթոդներ (PRAs), մասնավորապես, հիմնական տեղեկացված անձանց հետ հարցազրույցներ (KII)
- Վիճակագրական ընտրանքային հետազոտություն՝
 - ՄՓՄՁ-ների ՖԾՕՀ գնահատման հետազոտություն՝ Գրանցված ձեռնարկություններ
 - ԳՏ-ների ՖԾՕՀ գնահատման հետազոտություն՝ Չգրանցված ձեռնարկություններ

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED
Finance for Economic
Development

ՄԵԹՈԴԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ Ընտրանքի ցուցանիշներ

- Ստրատիֆիկացված, երկփուլանի պատահական ընտրանքի եղանակ
- Առանձնացված ուսումնասիրություն ՄՓՄՁ-ների և ԳՏ-ների համար
- Տարածքային բաշխումը՝ 55 բնակավայրեր + 50 գյուղեր
- Փաստացի ընտրանքի ծավալ՝ 724 ձեռնարկություն
- Չկայացած հարցազրույցներ և մերժումներ՝ մոտ 50%

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED
Finance for Economic
Development

ՄԵԹՈԴԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Հետազոտության գործիքները

- Հարցաթերթի կառուցվածքը.
 - Բաժին 1. Բիզնեսի նկարագրությունը
 - Բաժին 2. Բանկային հաշիվներ և գործարքներ
 - Բաժին 3. Բիզնեսի ֆինանսավորում
 - Բաժին 4. Ֆինանսական տեղեկատվության աղբյուրներ և ընկալում
- Յուրաքանչյուր ձեռնարկության գծով 200 առաջնային փոփոխականներ,
- Հիմնականում քանակական և նաև որակական տվյալներ:

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED
Finance for Economic
Development

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՏՎԱԾԸ և ՄՓՄՁ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՊԱՏԿԵՐԸ

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED
Finance for Economic
Development

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՏՎԱԾԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ

- Ֆինանսական ոլորտը տնտեսության արագ աճող և բարձր եկամուտներ ապահովող ոլորտներից է:
- Ոլորտում ավելացված արժեքը կազմում է ՀՆԱ-ի 4.5 տոկոսը:
- Աշխատանքի արտադրողականությունը և աշխատավարձերի մակարդակը ամենաբարձրն են:
- Ֆինանսական համակարգի խոշոր մասնակիցը բանկային համակարգն է՝ ակտիվների 89.7 տոկոսը:
- Բանկերի կենտրոնացվածության ցուցանիշը բավականին բարձր է:
- Ֆինանսական միջնորդության և խորության մակարդակը դեռևս ցածր է՝ զիջում ենք Արևելյան Եվրոպայի երկրների:
- 2008-ի համեմատ մոտ 2.5 անգամ աճել են վարկերի և ներգրավված ավանդների ծավալները:
- Աճում են շրջանառությունում պլաստիկ քարտերի, ինչպես նաև անկանխիկ վճարումների ծավալը և քանակը:
- Ոչ բանկային ֆինանսական հատվածը դեռևս մնում է թերզարգացած: Արժեթղթերի շուկան փոքր է:
- ԱՊՊԱ համակարգի և պետական հատվածում աշխատողների սոցիալական փաթեթի ներդրումը նպաստեցին ապահովագրական շուկայի զարգացմանը:

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՏՎԱԾԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ

ՀՀ ֆինանսական համակարգը բնութագրող ցուցանիշներ

	2004-ի սկիզբ	2008-ի սկիզբ	2013-ի սկիզբ
Առևտրային բանկերի քանակ	20	22	21
դրանց մասնաճյուղեր	232	347	474
Վարկային կազմակերպություններ	6	21	32
դրանց մասնաճյուղեր	1	40	102
Ներդրումային ընկերություններ	-	15	9
Ապահովագրական ընկերություններ	-	9	9
Գրավատներ	-	63	103
Հաշվետու թողարկողներ	-	16	14
Արտարժույթի առք ու վաճառք իրականացնող կետեր	284	250	226
Դրամական փոխանցումներ իրականացնող ընկերություններ	0	7	6

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED
Finance for Economic
Development

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՏՎԱԾԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ

Հայաստանի վճարահաշվարկային հարաբերությունները բնութագրող ցուցանիշներ

	2008	2012	2012/2008
ԱԳՄ-ների քանակ	538	1170	2.2
POS-տերմինալների քանակ	2,280	6,674	2.9
Շրջանառությունում քարտերի քանակ	454,357	1,322,949	2.9
ՀՀ-ում քարտերով կատարված գործառնությունների քանակ	6,586,134	18,867,715	2.9
ՀՀ-ում քարտերով կատարված գործառնությունների ծավալ, մլն դրամ	326,371	999,771	3.1
Անկանխիկ վճարային գործիքներով բանկային համակարգում կատարված փոխանցումների քանակ	5,043,571	14,350,895	2.9
Անկանխիկ վճարային գործիքներով բանկային համակարգում կատարված փոխանցումների ծավալ, մլն դրամ	15,135,666	29,836,587	2.0

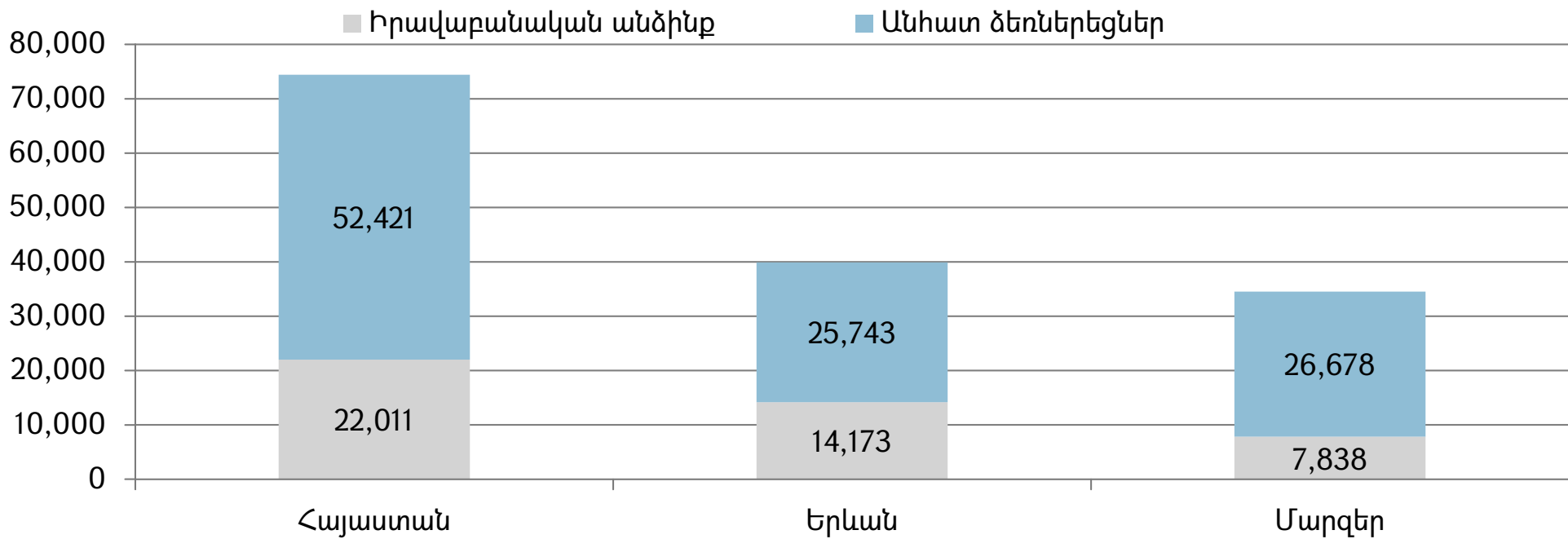

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED
Finance for Economic
Development

Ձեռնարկ ԿԱՏԻՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

Հայաստանում գործող ձեռնարկությունների քանակը

Աղբյուրը՝ ՀՀ Պետական եկամուտների կոմիտեի և ՏԶՀԿ հաշվարկներ

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED
Finance for Economic
Development

Ձեռնարկ ԿԱՏԻՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ
Գործող ձեռնարկությունների բաշխումն ըստ աշխատակիցների

	Մինչև 10	11-ից 100	100-ից ավելի	Ընդամենը
Ընդամենը	92.3	6.9	0.8	100
Երևան	91.1	7.8	1.1	100
Մարզեր	93.7	5.9	0.4	100

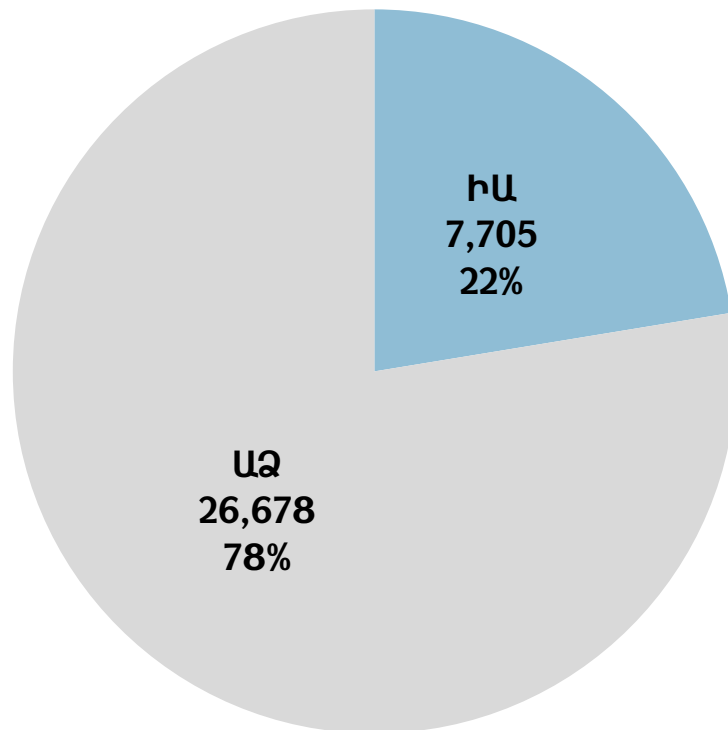
Աղբյուրը՝ ՀՀ Պետական եկամուտների կոմիտեի և ՏԶՀԿ հաշվարկներ

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED
Finance for Economic
Development

ՄԻԿՐՈ, ՓՈՔՐ ԵՎ ՄԻՋԻՆ ՁԵՌՆԱՐԿԱՏԻՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ Մարզերում գործող ՄՓՄՁ-ներն ըստ կազմակերպատիրավական տեսակի

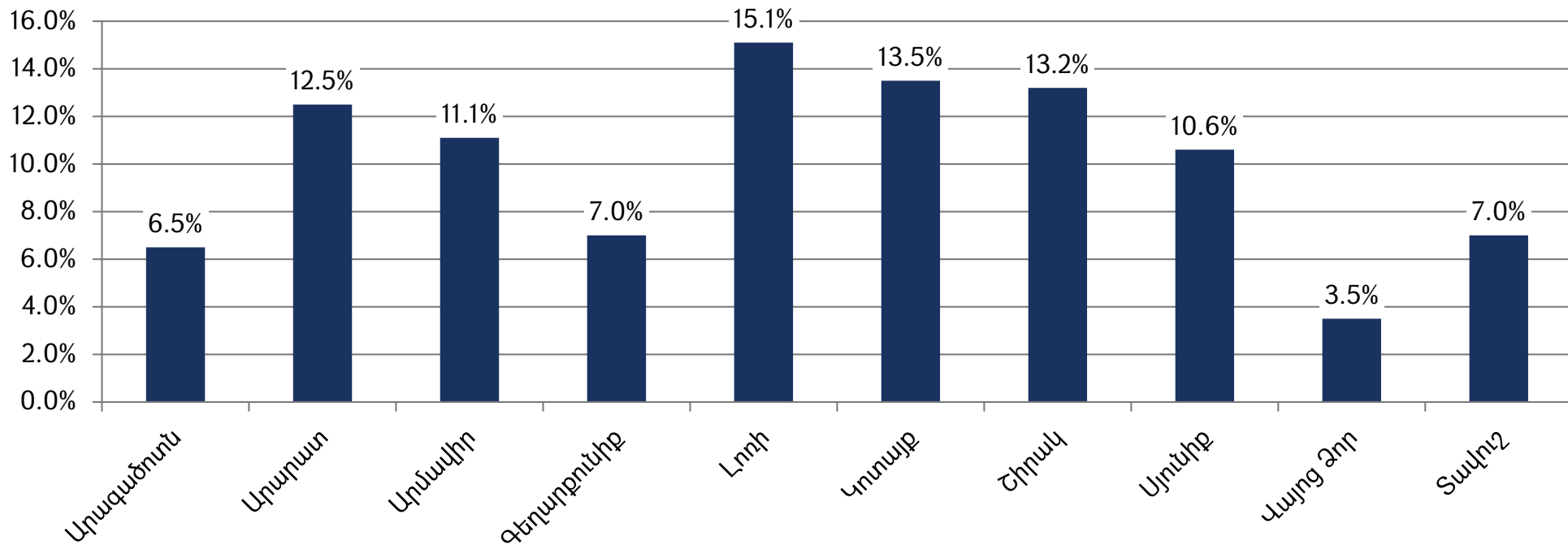
Աղբյուրը՝ ՀՀ Պետական եկամուտների կոմիտե և ՏԶՀԿ հաշվարկներ

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED
Finance for Economic
Development

ՄԻԿՐՈ, ՓՈՔՐ ԵՎ ՄԻՋԻՆ ՁԵՌՆԱՐԿԱՏԻՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ ՄՓՄՁ-ների բաշխումը ըստ մարզերի

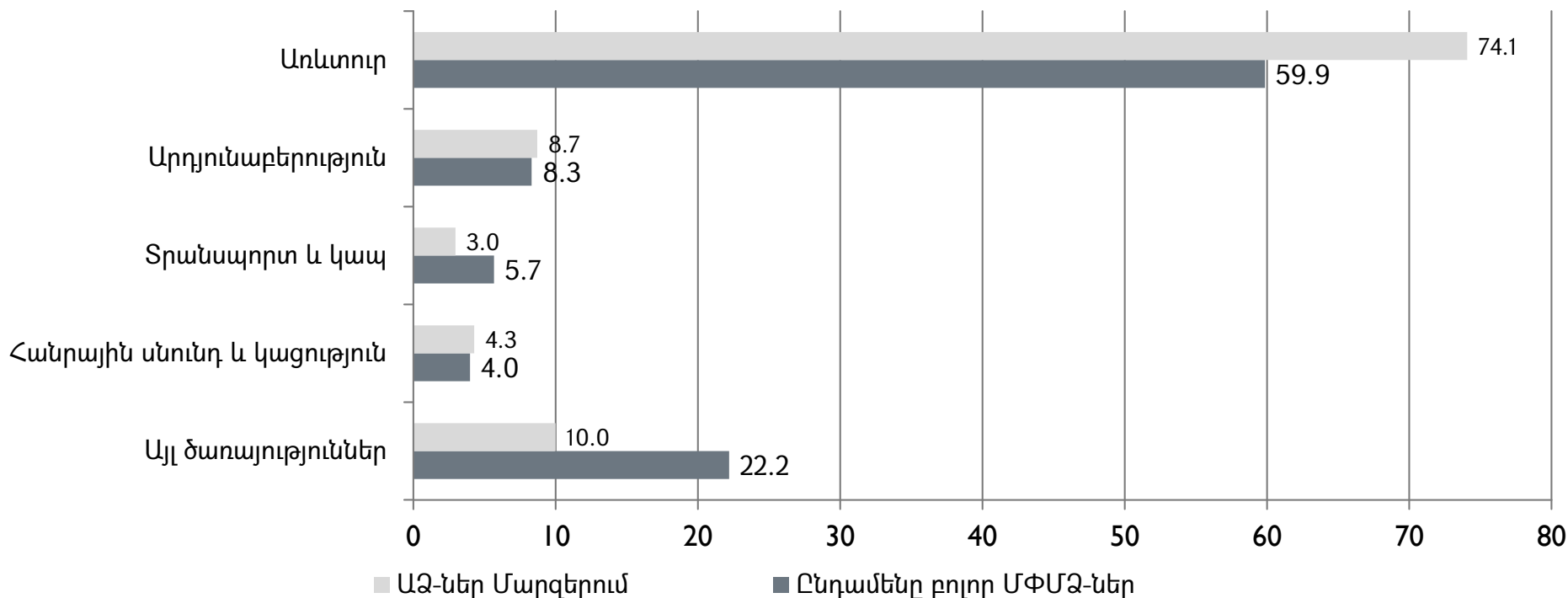
Աղբյուրը՝ ՀՀ Պետական եկամուտների կոմիտեի և ՏՀՀԿ հաշվարկներ

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED
Finance for Economic
Development

ՄԻԿՐՈ, ՓՈՔՐ ԵՎ ՄԻՋԻՆ ՁԵՌՆԱՐԿԱՏԻՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ ՄՓՄՁ-ների բաշխումն ըստ ոլորտների

Աղբյուրը՝ ՀՀ Պետական եկամուտների կոմիտե և ՏԶՀԿ հաշվարկներ

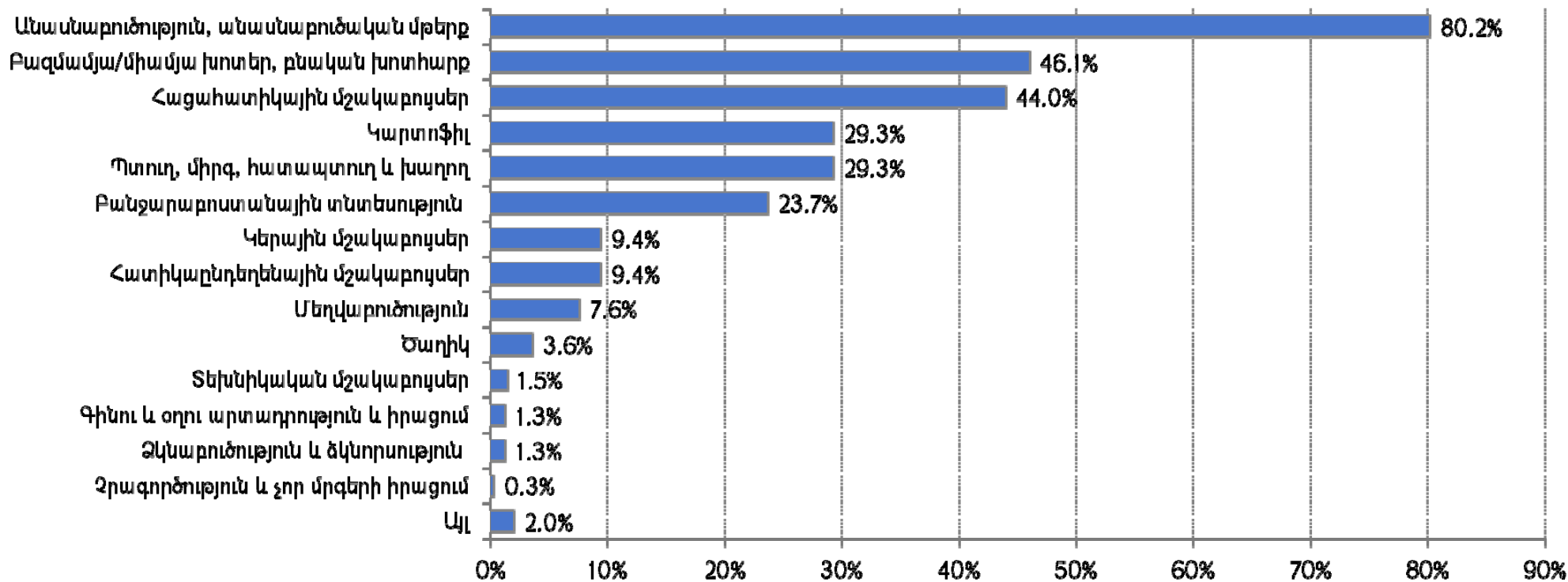
USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED

Finance for Economic
Development

ՄՓՄՁ-ների և ԳՏ-ների ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ

ԳՏ-ների բաշխումն ըստ գյուղմթերքների արտադրության և գործունեության ոլորտների

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED
Finance for Economic
Development

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԸ

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED
Finance for Economic
Development

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԸ Բանկային հաշիվների առկայությունը. ՄՓՄՁ-ներ

	ԱՁ	ԻԱ	Ընդամենը
ՀՀ դրամով բանկային հաշիվների առկայությունը	100.0	100.0	100.0
Ունեն 1 հաշիվ	71.7	61.6	69.4
Ունեն 2 և ավելի հաշիվներ	4.8	38.4	12.3
Չունեն հաշիվներ	23.5	0.0	18.2
Արտարժույթով բանկային հաշիվների առկայությունը	100.0	100.0	100.0
Ունեն հաշիվներ	10.0	24.7	13.3
Չունեն հաշիվներ	90.0	75.3	86.7

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED
Finance for Economic
Development

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԸ
Բանկային հաշիվների առկայությունը. ԳՏ-ներ

	Ընդամենը ԳՏ-ների նկատմամբ	Բանկային հաշիվ ունեցողների նկատմամբ
Ունեն հաշիվներ	38.5	100.0
Ունեն 1 հաշիվ	26.3	68.2
Ունեն 2 հաշիվ	8.7	22.7
Ունեն 3 ավելի հաշիվ	3.5	9.1
Չունեն հաշիվներ	61.5	-
Ընդամենը	100.0	-

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED
Finance for Economic
Development

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԸ
Բանկային հաշիվների միջոցով իրականացվող գործարքների քանակը. ՄՓՄՁ-ներ

	ԱՁ	ԻԱ	Ընդամենը
Չեն օգտվում	4.7	0.0	3.4
1 ծառայություն	17.1	6.8	14.8
2 ծառայություններ	28.7	28.8	28.7
3 ծառայություններ	19.1	11.0	17.3
4 ծառայություններ	8.0	20.5	10.8
5 և ավելի ծառայություններ	0.0	32.9	7.4
Ընդամենը	100	100	100

Աղբյուր՝ ՄՓՄՁ-ների ՖԾՕՀ գնահատման ելակետային հետազոտություն 2013, ՏՁՀԿ

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

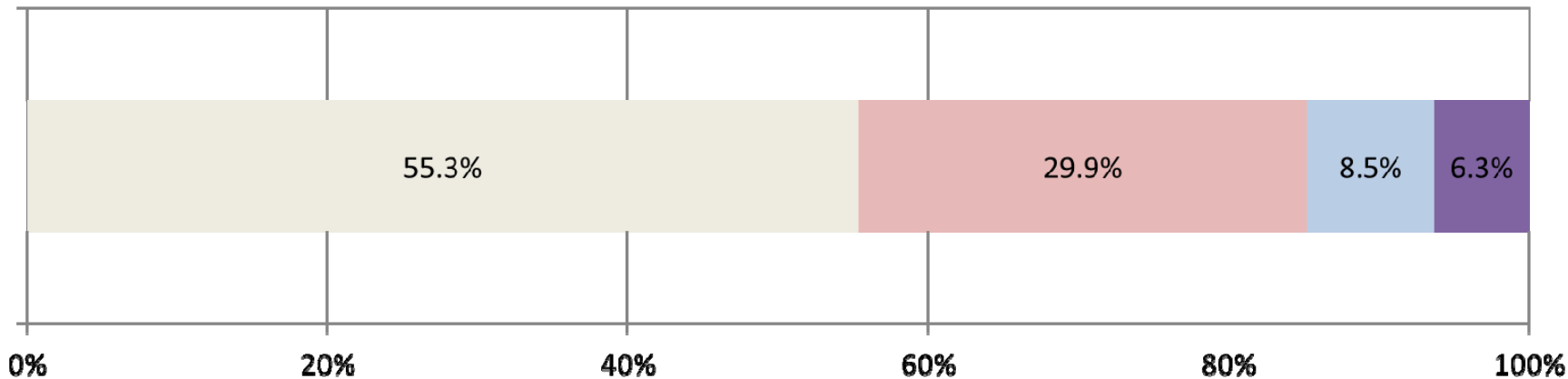
FED
Finance for Economic
Development

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԸ

Բանկային հաշիվների միջոցով իրականացվող գործարքների քանակը. ԳՏ-ներ

ԳՏ-ների 79 տոկոսն օգտվում է որևէ բանկային ծառայությունից՝

- 1 ծառայությունից օգտվողներ
- 2 ծառայությունից օգտվողներ
- 3 ծառայությունից օգտվողներ
- 4 և ավելի ծառայությունից օգտվողներ

Աղբյուր՝ ՄՓՄՁ-ների ՖԾՕՀ գնահատման ելակետային հետազոտություն 2013, ՏՂՀԿ

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED
Finance for Economic
Development

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԸ
Բանկային հաշիվների միջոցով իրականացվող գործարքների տեսակները. ՄՓՄՁ-ներ

	ԱՁ	ԻԱ	Ընդամենը
Հարկերի վճարում	39.4	82.2	49.1
Վարկի սպասարկում	43.4	50.7	45.1
Կանխիկացում	31.9	60.3	38.3
Ապրանքների և ծառայությունների գնում	19.1	58.9	28.1
Կոմունալ և կապի ծառայություններ	21.5	45.2	26.9
Ապրանքների և ծառայությունների իրացում/վաճառք	8.4	49.3	17.6
Աշխատավարձի վճարում	0.0	13.7	3.1

Աղբյուր՝ ՄՓՄՁ-ների ՖԾՕՀ գնահատման ելակետային հետազոտություն 2013, ՏՁՀԿ

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED

Finance for Economic
Development

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԸ

Բանկային հաշիվների միջոցով իրականացվող գործարքների տեսակները. ԳՏ-ներ

	Որևէ բանկային գործարք իրականացնողներ		Բանկային հաշիվ ունեցողներ	
	Բոլոր ԳՏ-ների նկատմամբ	Տվյալ խմբի նկատմամբ	Բոլոր ԳՏ-ների նկատմամբ	Տվյալ խմբի նկատմամբ
Վարկի սպասարկում	45.8	57.5	23.0	59.7
Արտերկրից դրամական փոխանցումներ	30.5	38.4	10.5	27.3
Աշխատավարձ, թոշակ, նպաստ	20.5	25.8	18.5	48.1
Կոմունալ/կապի ծառայություններ	18.8	23.6	9.5	24.7
Հարկեր, տուրքեր, պարտադիր վճարներ	8.3	10.4	4.8	12.3
ԳՏ վարման հետ կապված այլ վճարներ	4.5	5.7	2.0	5.2
Իրացված բերքի դիմաց գումարների ստացում	4.0	5.0	2.5	6.5
Ընդամենը (գոնե 1 ծառայությունից օգտվող)	79.5	100	38.5	100

Աղբյուր՝ ՍՓՑ-ների ՖԾՕՀ գնահատման ելակետային հետազոտություն 2013, ՏՀՀԿ

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED
Finance for Economic
Development

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԸ

Անկանխիկ գործարքներ չիրականացնելու պատճառները

	ՄՓՄՁ-ներ	ԳՏ-ներ
Անհրաժեշտ չէ, կարիք չկա	66.0	73.3
Հարմար առիթ չի ստեղծվել կամ նման սովորույթ չկա	46.0	40.3
Գործընկերները (կամ աշխատակիցները) դեմ են	10.3	0.3
Գործընթացը շատ բարդ է	9.8	2.3
Սակագները և միջնորդավճարները բարձր են	8.9	5.0
Բանկերին չեն վստահում, ապահով չէ	6.2	6.8

Աղբյուր՝ ՄՓՄՁ-ների ՖԾՕՀ գնահատման ելակետային հետազոտություն 2013, ՏՂՀԿ

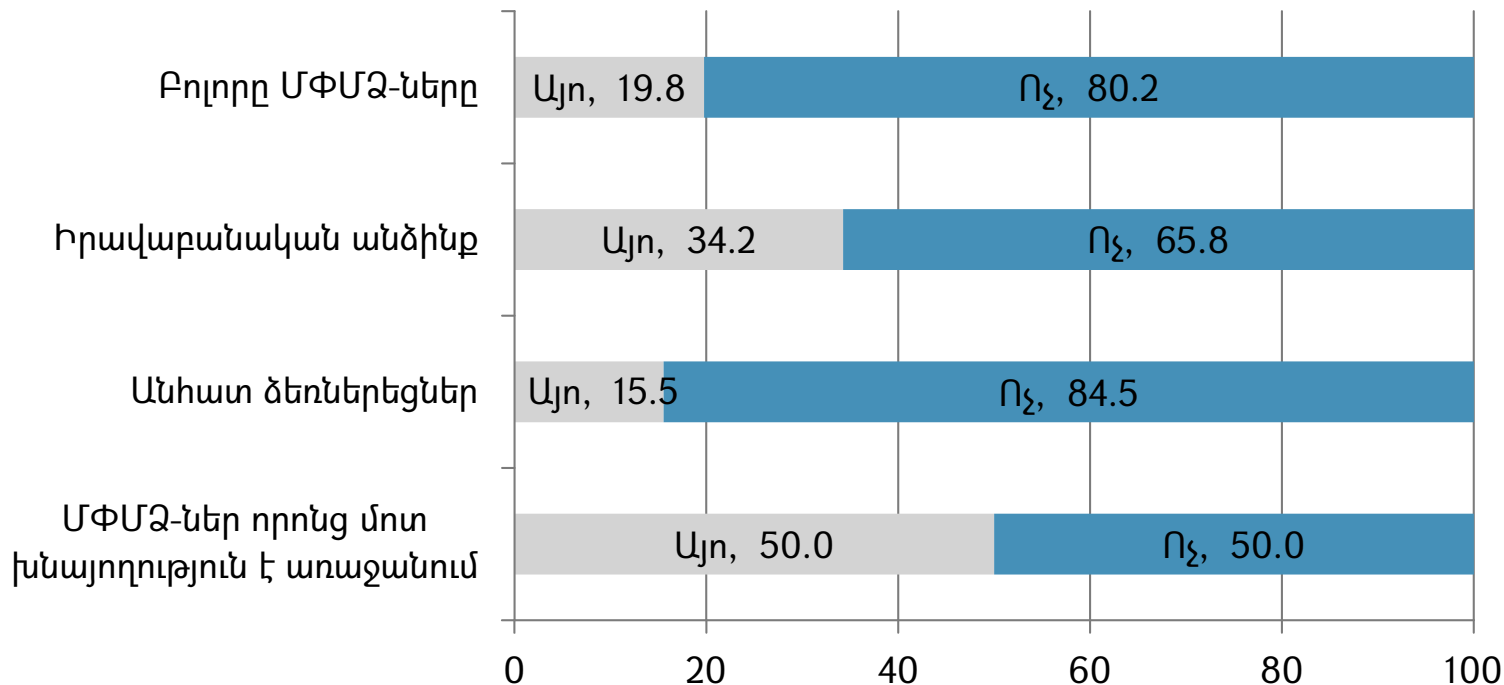

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED
Finance for Economic
Development

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԸ

ՄՓՄՁ-ների քանակը, որոնք ազատ դրամական միջոցները պահում են բանկում

Աղբյուր՝ ՄՓՄՁ-ների ՖԾՕՀ գնահատման ելակետային հետազոտություն 2013, ՏՀՀԿ

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED
Finance for Economic
Development

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԸ

Ազատ դրամական միջոցները բանկերում չպահելու պատճառները

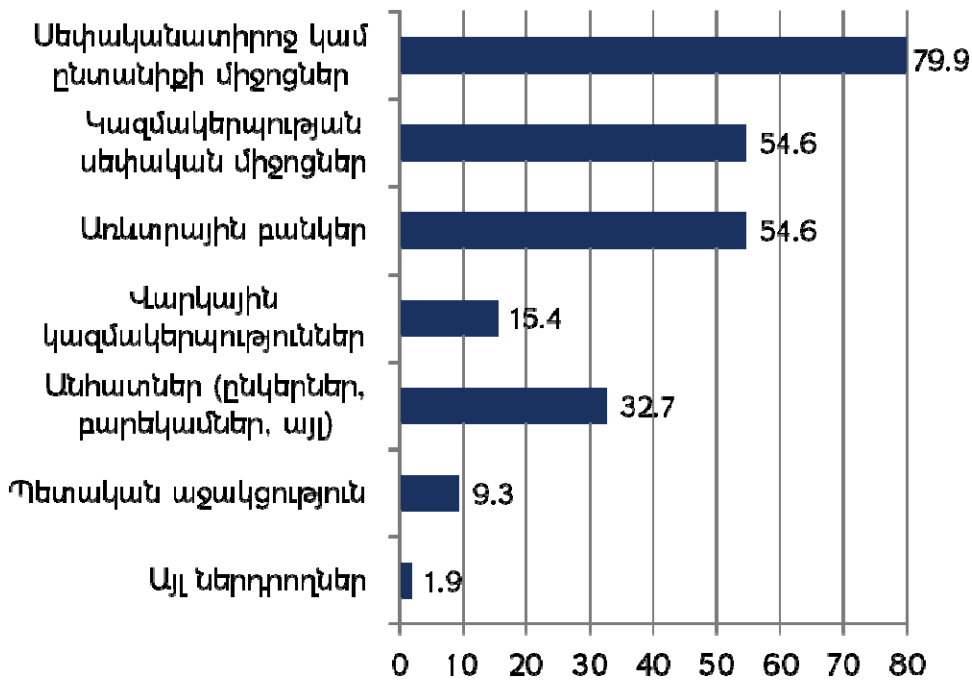
	ՄՓՄՁ-ներ	ԳՏ-ներ
Բանկերին չենք վստահում, ապահով չէ	26.9	26.0
Անհրաժեշտ չէ, կարիք չկա	58.1	14.8
Հարմար առիթ չի ստեղծվել կամ նման սովորույթ չկա	27.7	3.8
Առաջարկվող տոկոսադրույքները (եկամուտը) ցածր են	21.5	1.3
Խնայողություններ, ազատ միջոցներ չեն առաջանում	75.4	65.5

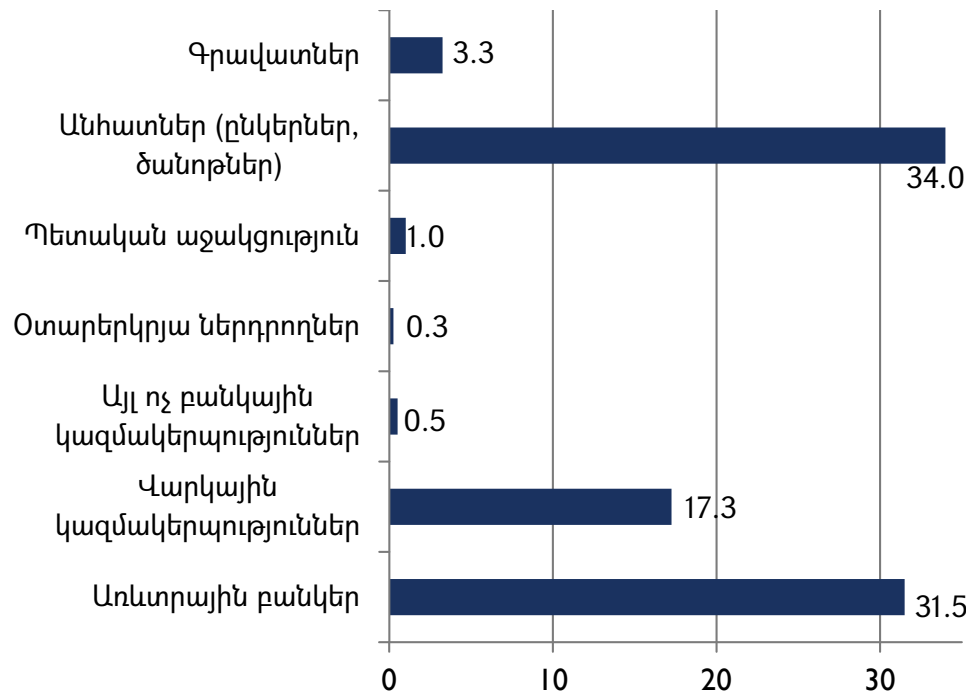
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԸ

Բիզնեսի ֆինանսավորման և ներդրումների աղբյուրները

ՄՓՄՁ-ներ

ԳՏ-ներ

Աղբյուր՝ ՄՓՄՁ-ների ՖԾՕՀ գնահատման ելակետային հետազոտություն 2013, ՏՀՀԿ

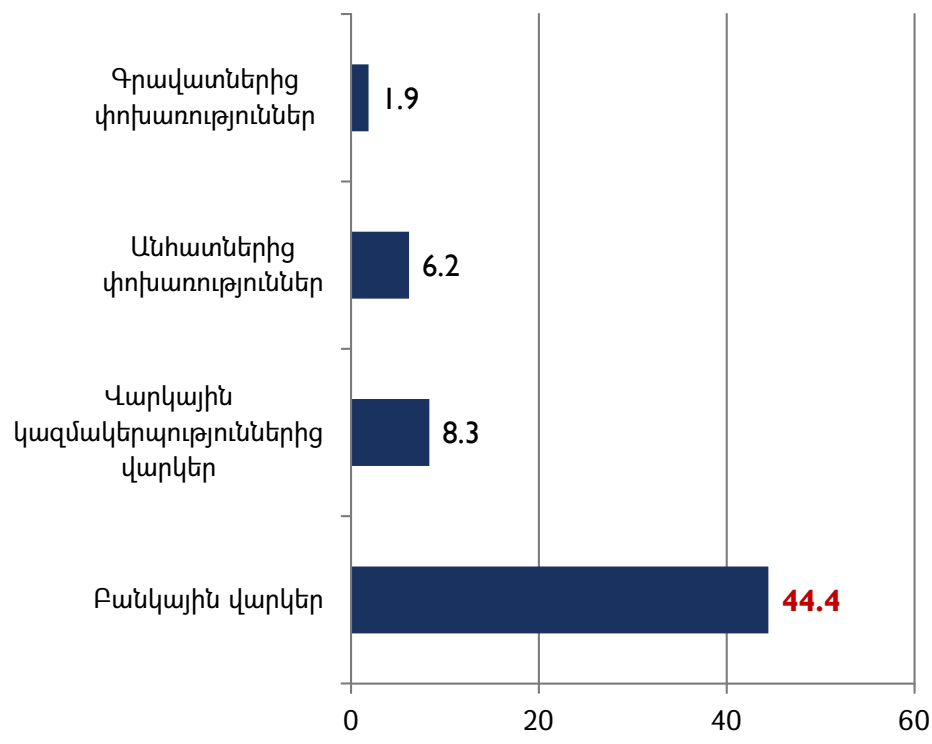
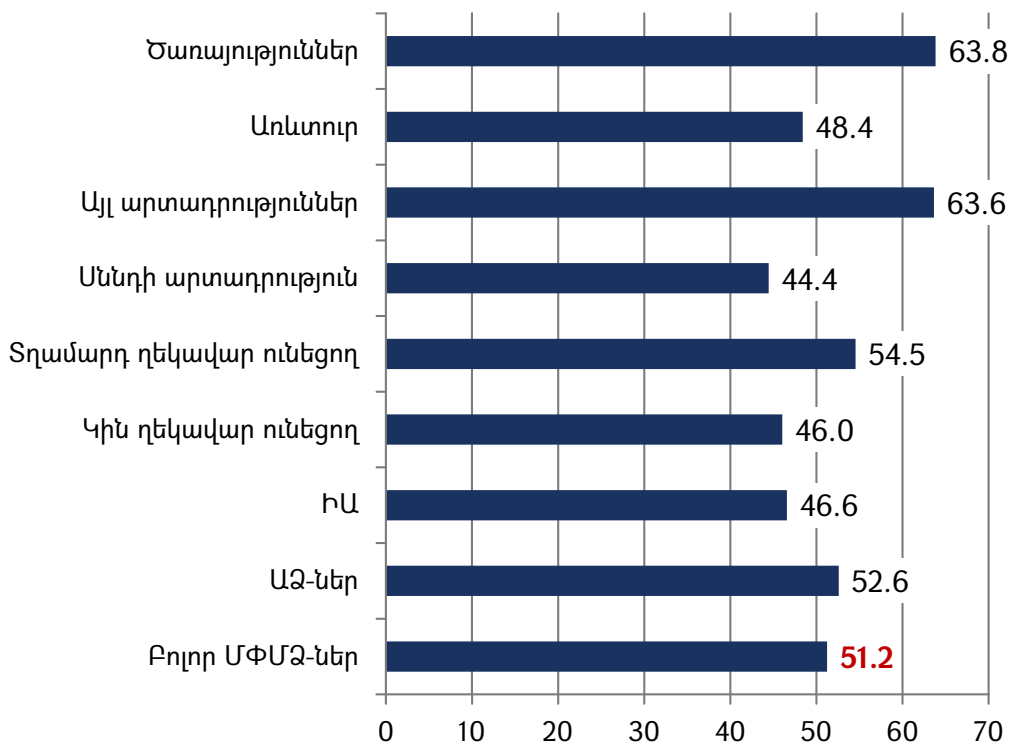

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED
Finance for Economic
Development

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԸ

Պարտքային պարտավորությունները. ՄՓՄՁ-ներ

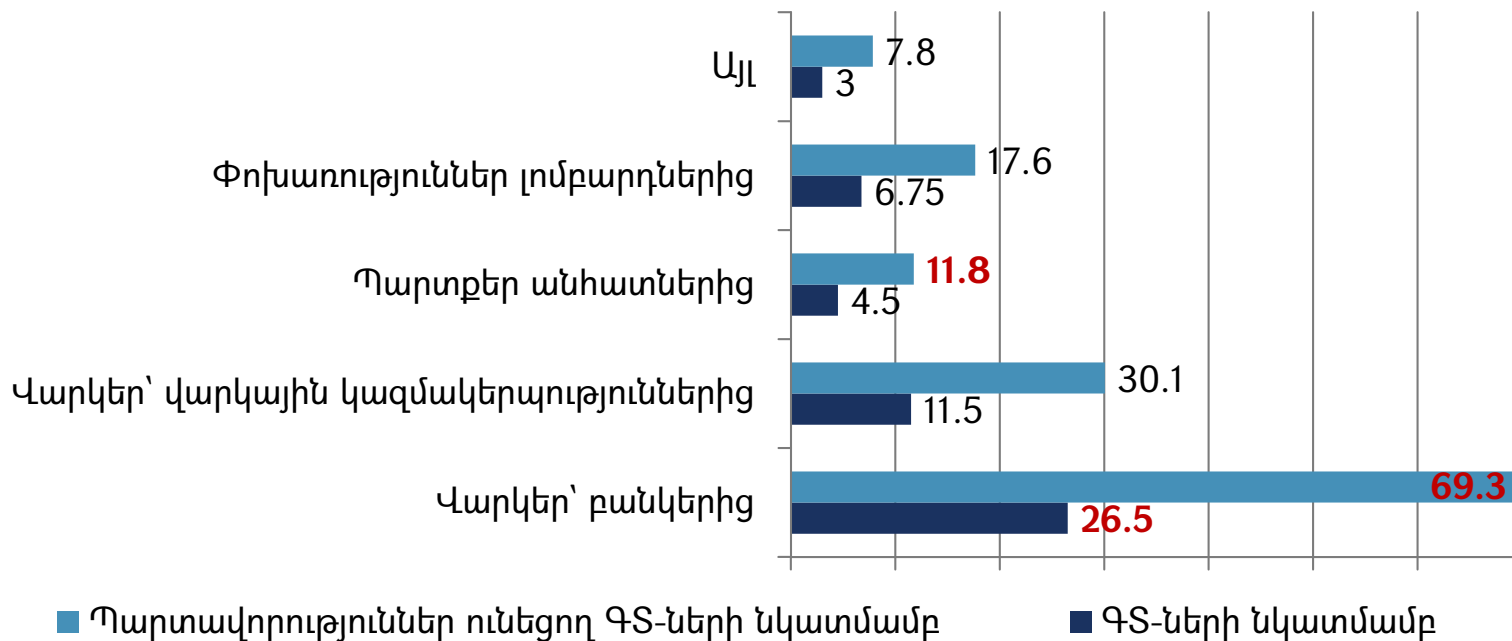
Աղբյուր՝ ՄՓՄՁ-ների ՖԾՕՀ գնահատման ելակետային հետազոտություն 2013, ՏՀԿԿ

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԸ

Պարտքային պարտավորությունները. ԳՏ-ներ

ԳՏ-ների մոտ 38 տոկոսն ունի որևէ պարտքային պարտավորություն՝

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԸ

Վարկերի բաշխումն ըստ տոկոսադրույքների մեծության, տոկոս

Տոկոսադրույք	ՄՓՄՁ-ներ		Տոկոսադրույք	ԳՏ-ներ	
	Բանկային վարկեր	Վարկային կազմ. վարկեր		Բանկային վարկեր	Վարկային կազմ. վարկեր
			10%-ից ցածր	5	-
10-12%	31.5	11.1	10-12%	21.8	5.1
13-14%	13.3	11.1	13-14%	23.8	7.7
15-17%	21.0	11.1	15-17%	13.9	2.6
18-20%	21.0	22.2	18-20%	21.8	20.5
21-24%	13.3	40.7	21-25%	13.9	64.1
25%-ից բարձր	-	3.7			
Միջին տոկոսադրույք	15.3%	19.0%		15.6%	21.3%
Վարկերի միջին մեծություն	4,4 մլն			1.05 մլն	

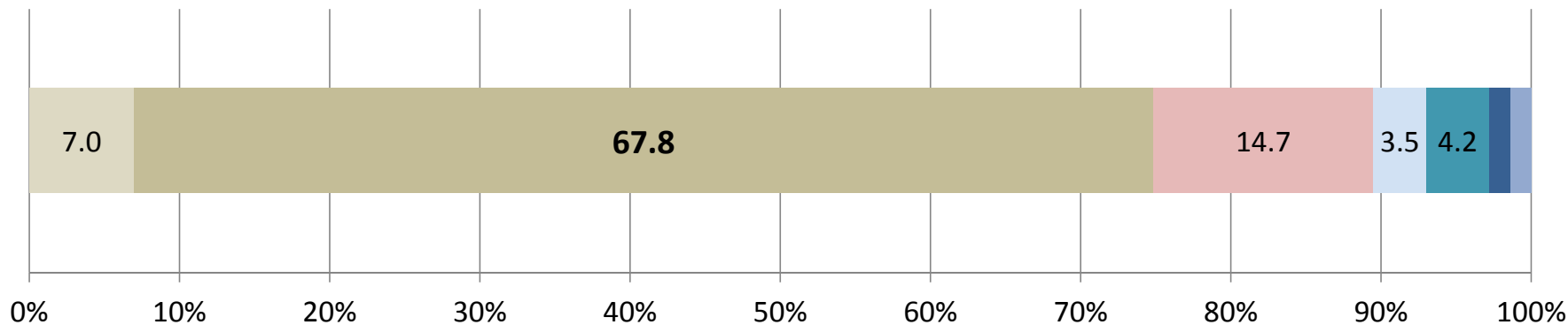
USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED
Finance for Economic
Development

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԸ Վարկերի բաշխումն ըստ գրավի տեսակի . ՄՓՄՁ-ներ

ՄՓՄՁ-ների 23 տոկոսի դեպքում վարկավորումն իրականացվել է առանց գրավադրման՝

- Հող
- Ավտոմեքենա
- Ապրանքանյութական պաշարներ
- Ոսկի և թանկարժեք իրեր
- Այլ անշարժ գույք
- Սարքավորումներ, այլ հիմնական միջոցներ
- Ընտանի կենդանիներ, անասուններ

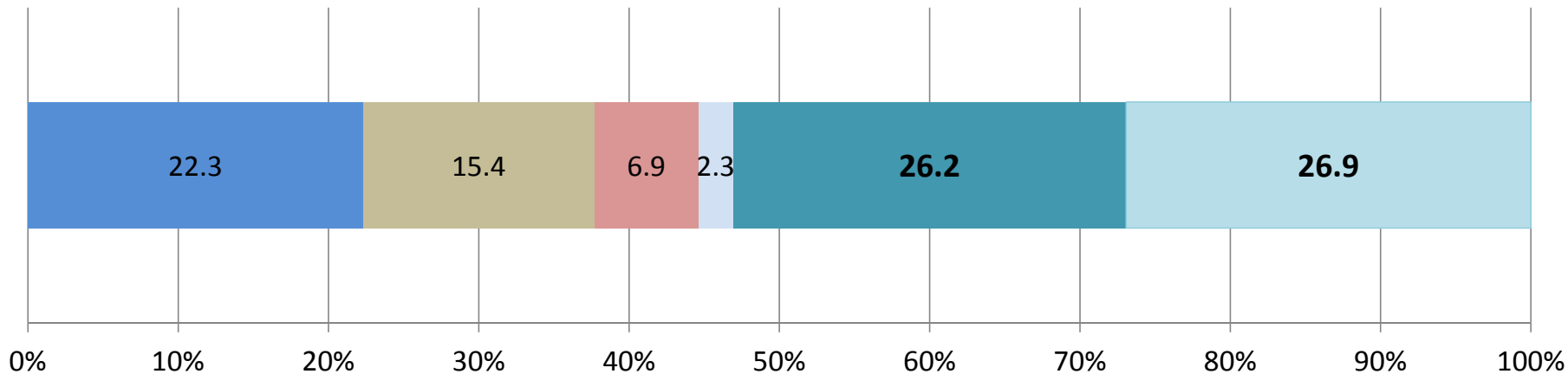
USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED
Finance for Economic
Development

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԸ Վարկերի բաշխումն ըստ գրավի տեսակի . ԳՏ-ներ

ԳՏ-ների 16.5 տոկոսի դեպքում վարկավորումն իրականացվել է առանց գրավադրման՝

- Հող
- Ավտոմեքենա
- Ոսկի և զարդեղեն
- Այլ անշարժ գույք
- Սարքավորումներ, այլ հիմնական միջոցներ
- Ընտանի կենդանիներ, անասուններ

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED
Finance for Economic
Development

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԸ
Ներդրումների ուղղությունները՝ ըստ առևտրային բանկերից ֆինանսավորում ստացած լինելու հանգամանքի. ՄՓՄՁ-ներ

	Այո	Ոչ	Ընդամենը
Անշարժ գույքի գնում	9.6	9.5	9.6
Կապիտալ շինարարություն և նորոգում	44.1	26.5	36.1
Ներդրումներ շարժական գույքում	25.4	21.8	23.8
Սարքերի, սարքավորումների գնում, վերանորոգում և արդիականացում	40.1	35.4	38.0
Շրջանառու միջոցների ընդլայնում	84.7	86.4	85.5
Նոր արտադրանքի, գործունեության, տեխնոլոգիաների փորձարկում և ներդրում	7.9	9.5	8.6
Աշխատողների վերապատրաստմանն ուղղված ծախսեր	0.0	2.7	1.2
Պարտքերի վճարում	24.9	15.0	20.4
Ընդամենը	100	100	100

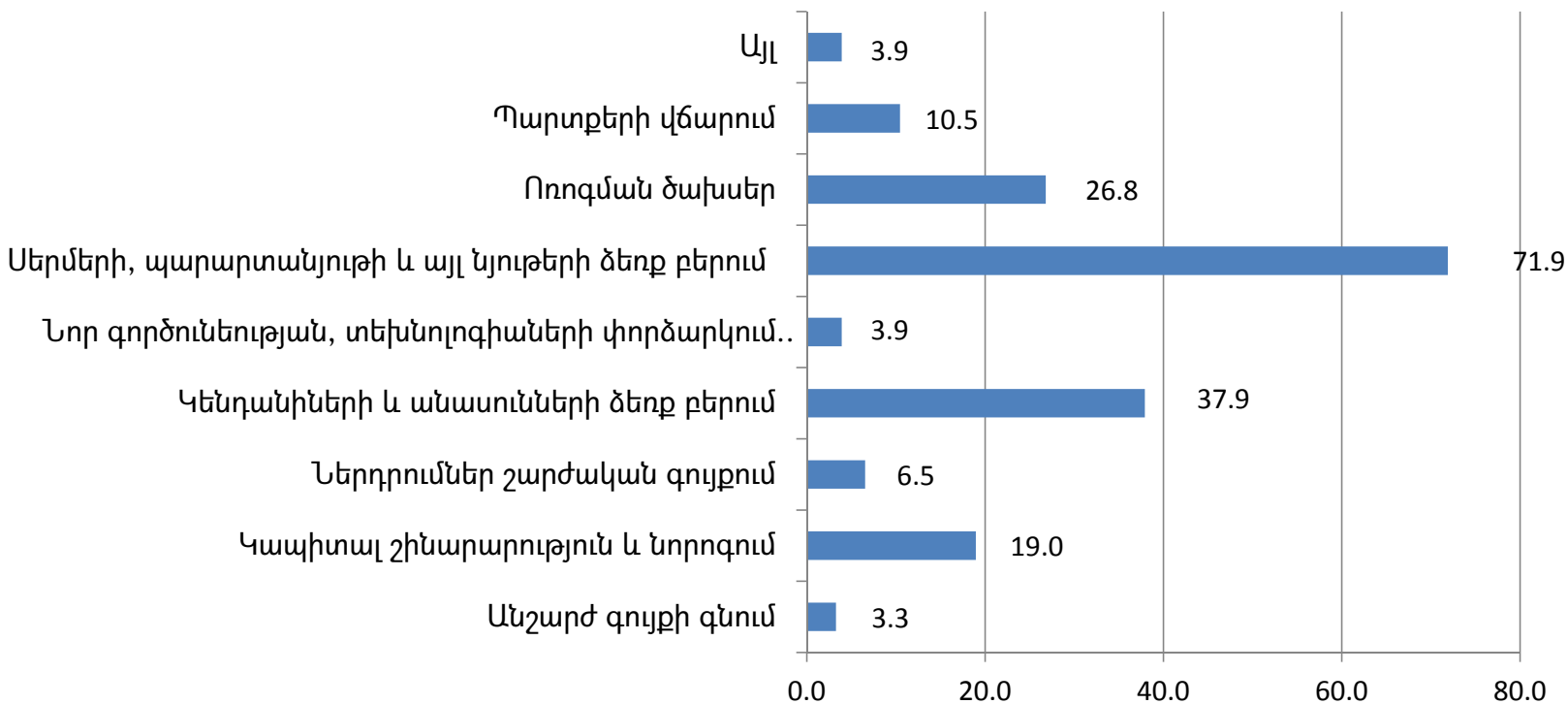

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED
Finance for Economic
Development

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԸ

Վարկերի օգտագործման ուղղությունները. ԳՏ-ներ

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED
Finance for Economic
Development

ՆԱԽԱՊԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ԿԱՐԻՔՆԵՐ

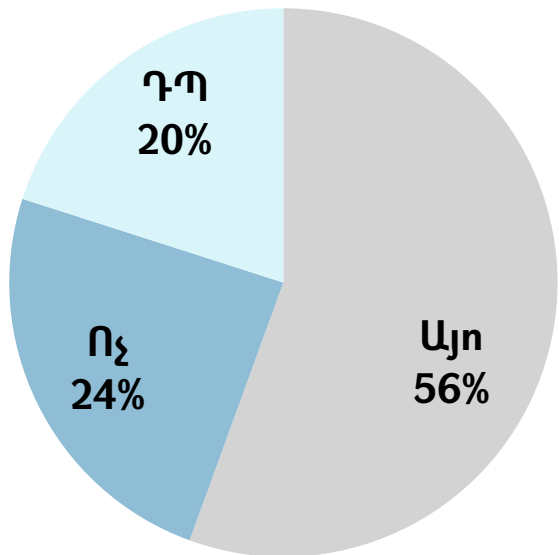
USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED

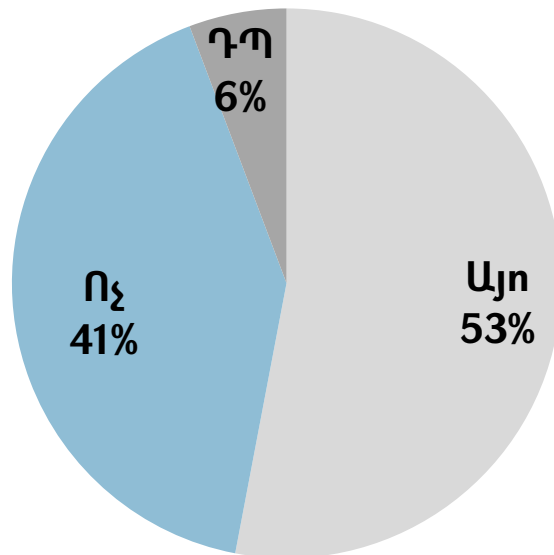
Finance for Economic
Development

ՆԱԽԱՊԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ԿԱՐԻՔՆԵՐ
Լրացուցիչ ֆինանսավորման դեպքում բիզնեսն առավել շահավետ դառնալու գնահատականներ

ՄՓՄՁ-ներ

ԳՏ-ներ

Աղբյուր՝ ՄՓՄՁ-ների ՖԾՕՀ գնահատման ելակետային հետազոտություն 2013, ՏԶՀԿ

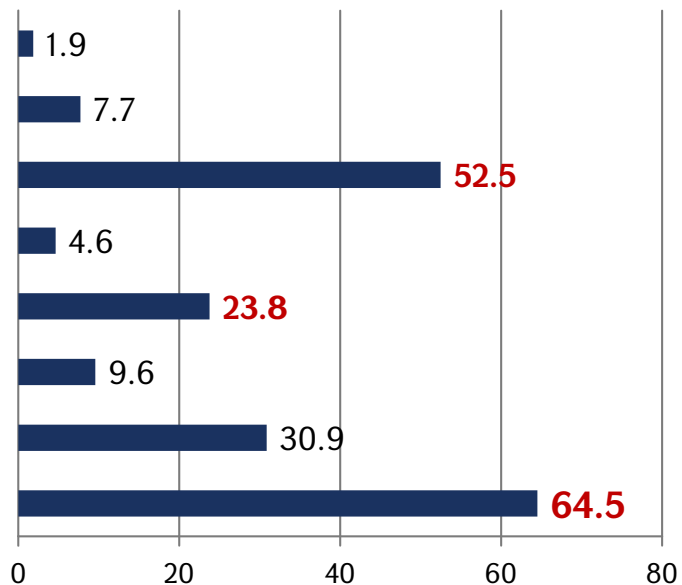
USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED

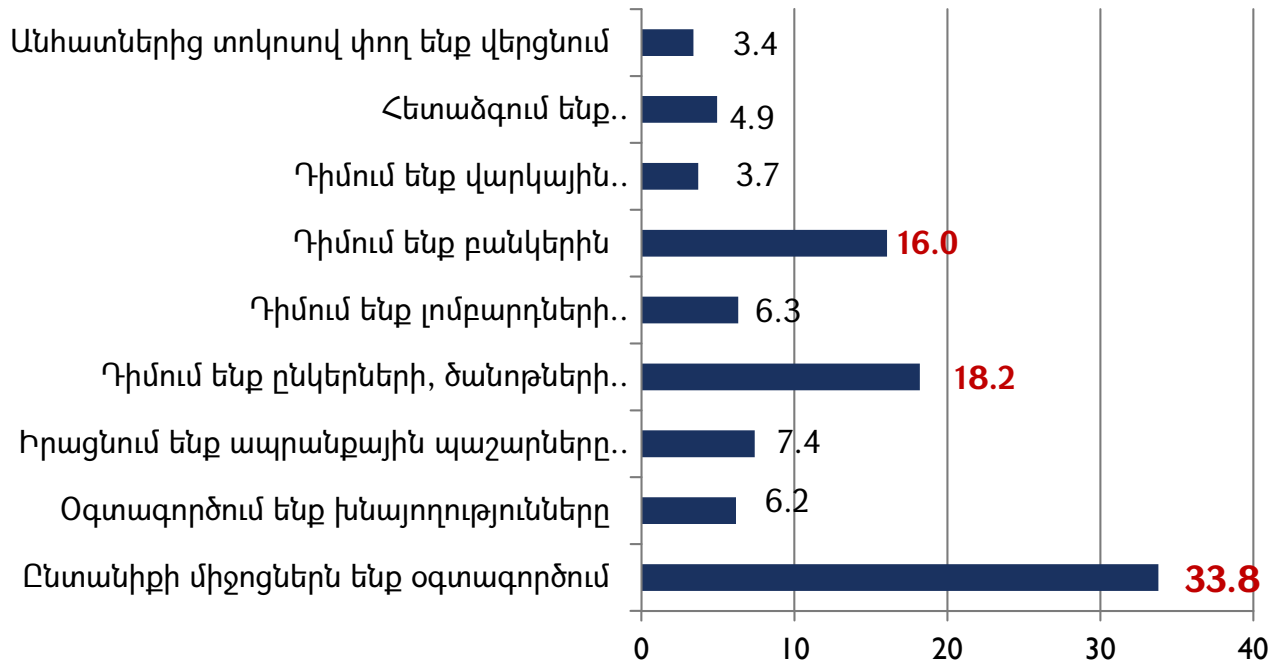
Finance for Economic
Development

ՆԱԽԱՊԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ԿԱՐԻՔՆԵՐ Ֆինանսական ռեսուրսների կարիքի դեպքում վարքագիծը

ՄՓՄՁ-ներ

ԳՏ-ներ

Աղբյուր՝ ՄՓՄՁ-ների ՖԾՕՀ գնահատման ելակետային հետազոտություն 2013, ՏՀՀԿ

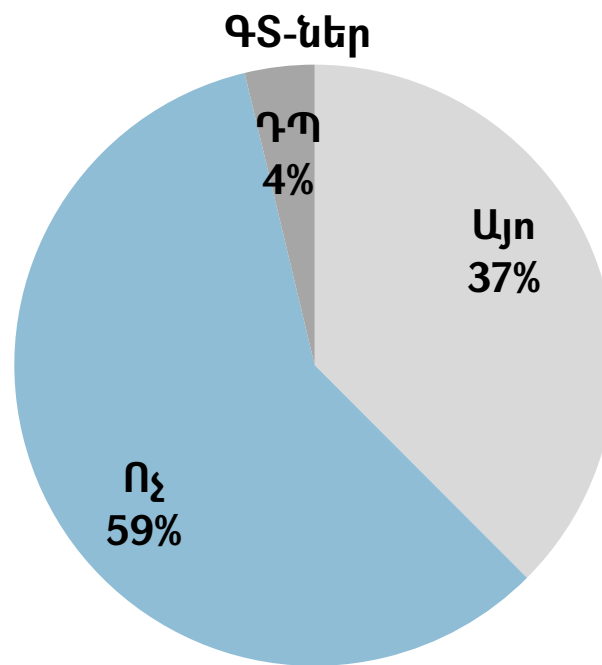
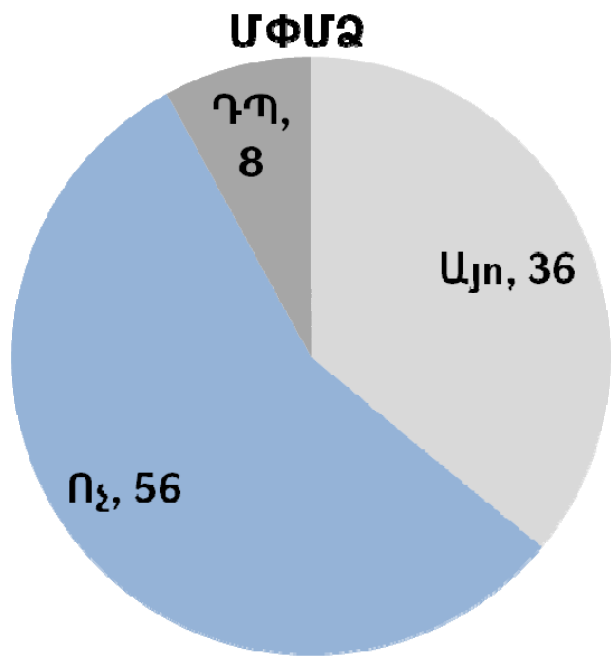

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED

Finance for Economic
Development

**ՆԱԽԱՊԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ԿԱՐԻՔՆԵՐ
Լրացուցիչ ներդրումների կարիք ունեցողները**

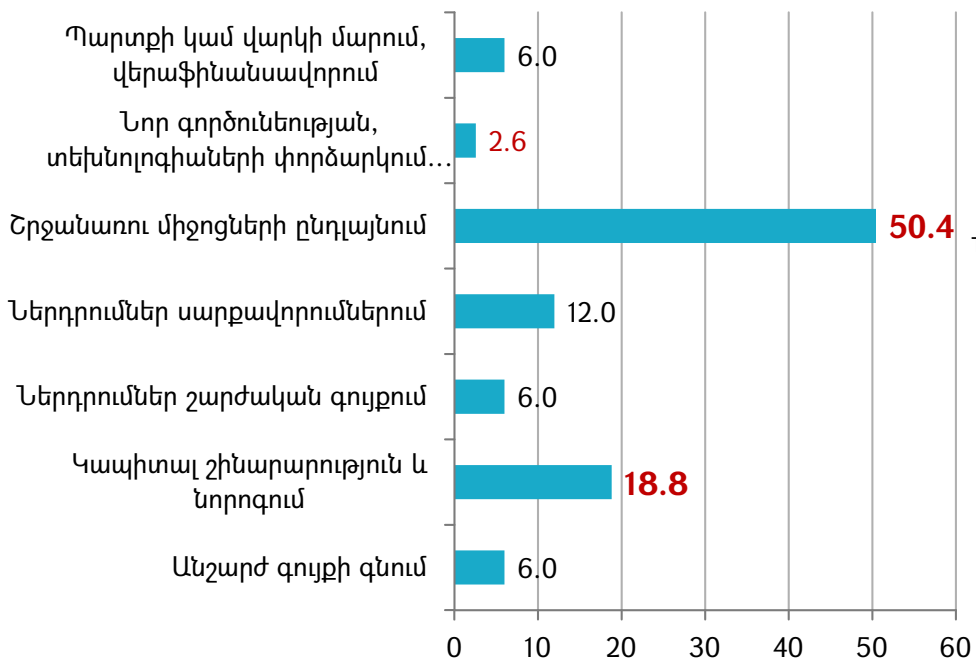

Աղբյուր՝ ՄՓՄՁ-ների ՖԾՕՀ գնահատման ելակետային հետազոտություն 2013, ՏՁՀԿ

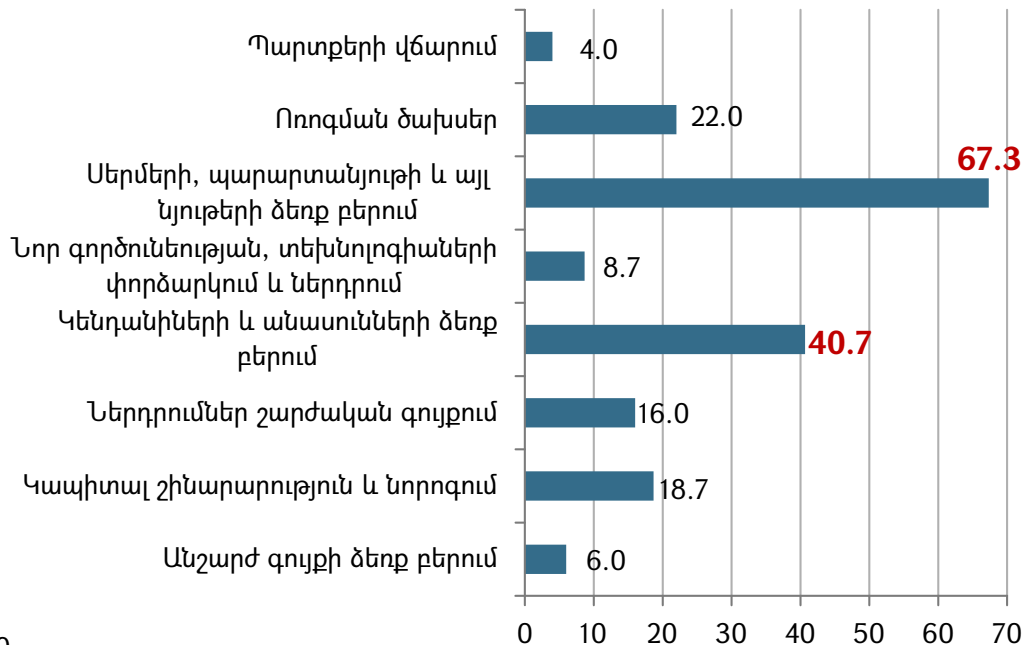

ՆԱԽԱՊԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ԿԱՐԻՔՆԵՐ Ներդրումների ուղղությունները

ՄՓՄՁ-ներ

ԳՏ-ներ

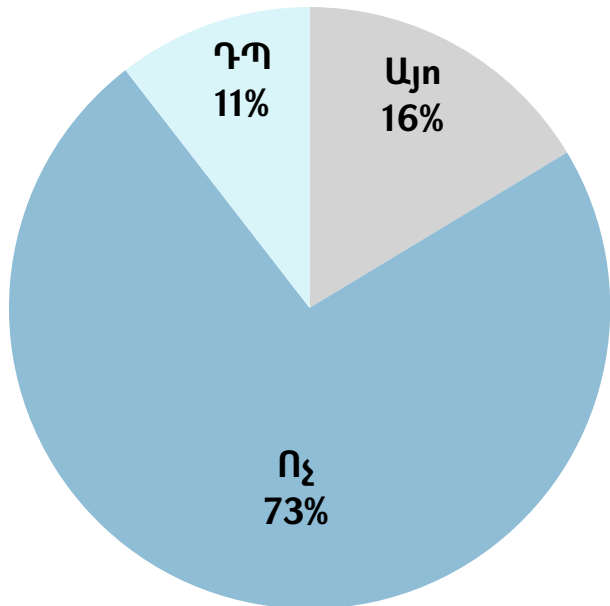

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

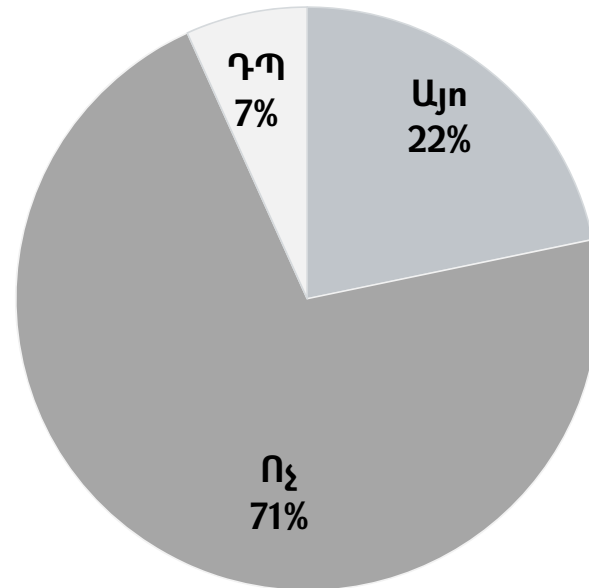
FED
Finance for Economic
Development

ՆԱԽԱՊԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ԿԱՐԻՔՆԵՐ Շուկայական պայմաններով վարկ վերցնելու ցանկություն ունեցողները

ՄՓՄՁ-ներ

ԳՏ-ներ

Աղբյուր՝ ՄՓՄՁ-ների ՖԾՕՀ գնահատման ելակետային հետազոտություն 2013, ՏՀՀԿ

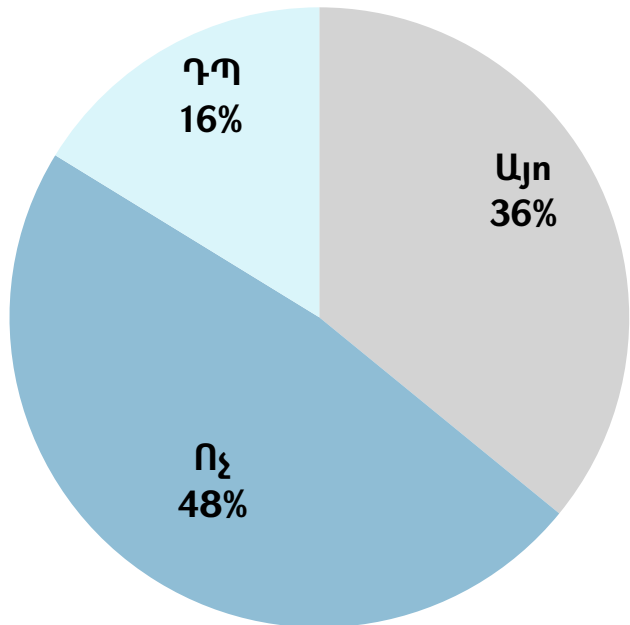
USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED

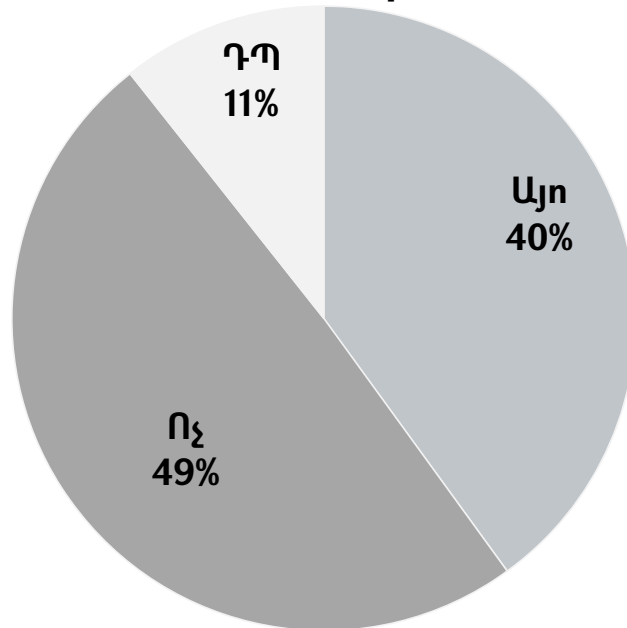
Finance for Economic
Development

ՆԱԽԱՊԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ԿԱՐԻՔՆԵՐ
Շուկայական պայման. վարկ վերցնելու ցանկությունը՝ ներդրումներ պլանավորողների համար

ՄՓՄՁ-ներ

ԳՏ-ներ

Աղբյուր՝ ՄՓՄՁ-ների ֆԾՕՀ գնահատման ելակետային հետազոտություն 2013, ՏՀՀԿ

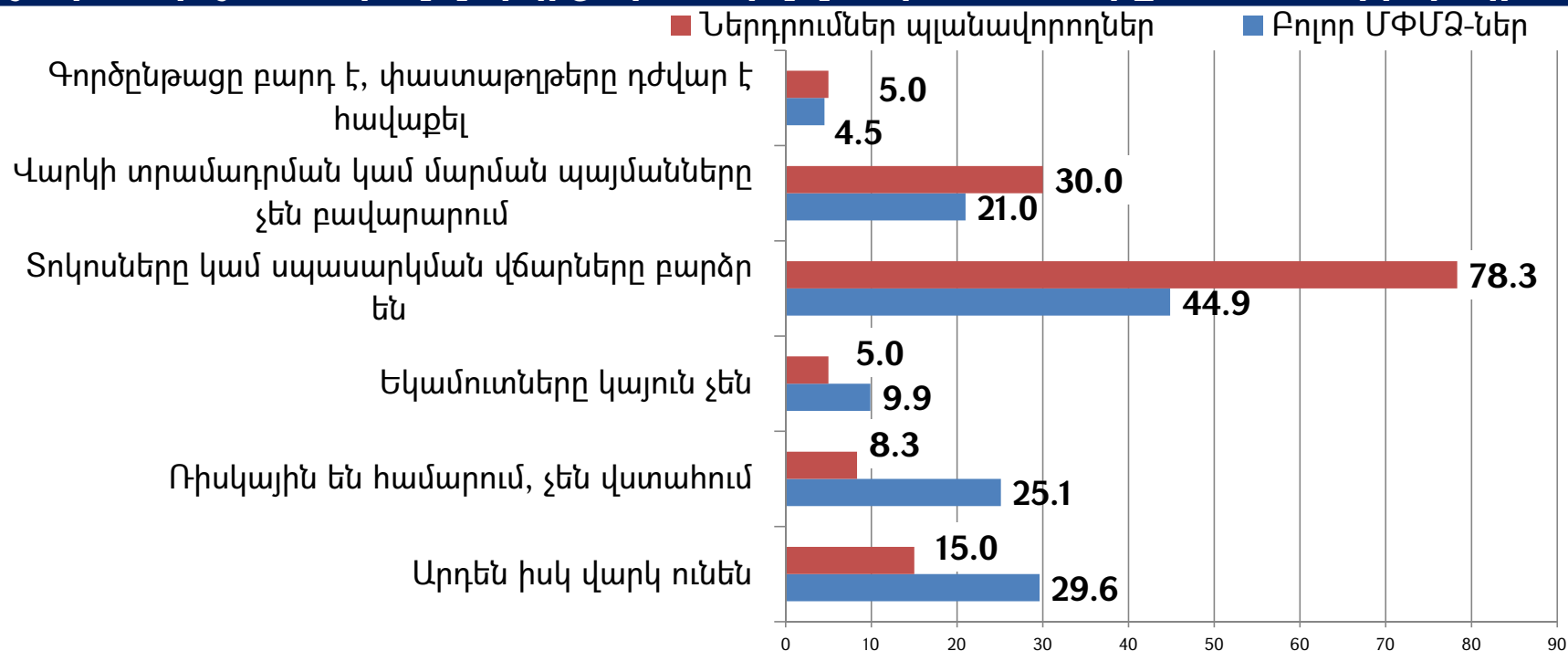

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED
Finance for Economic
Development

ՆԱԽԱՊԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ԿԱՐԻՔՆԵՐ

Շուկայական պայմաններով վարկից հրաժարվելու պատճառները ՄՓՄՁ-ների դեպքում

Աղբյուր՝ ՄՓՄՁ-ների ՖԾՕՀ գնահատման ելակետային հետազոտություն 2013, ՏՀՀԿ

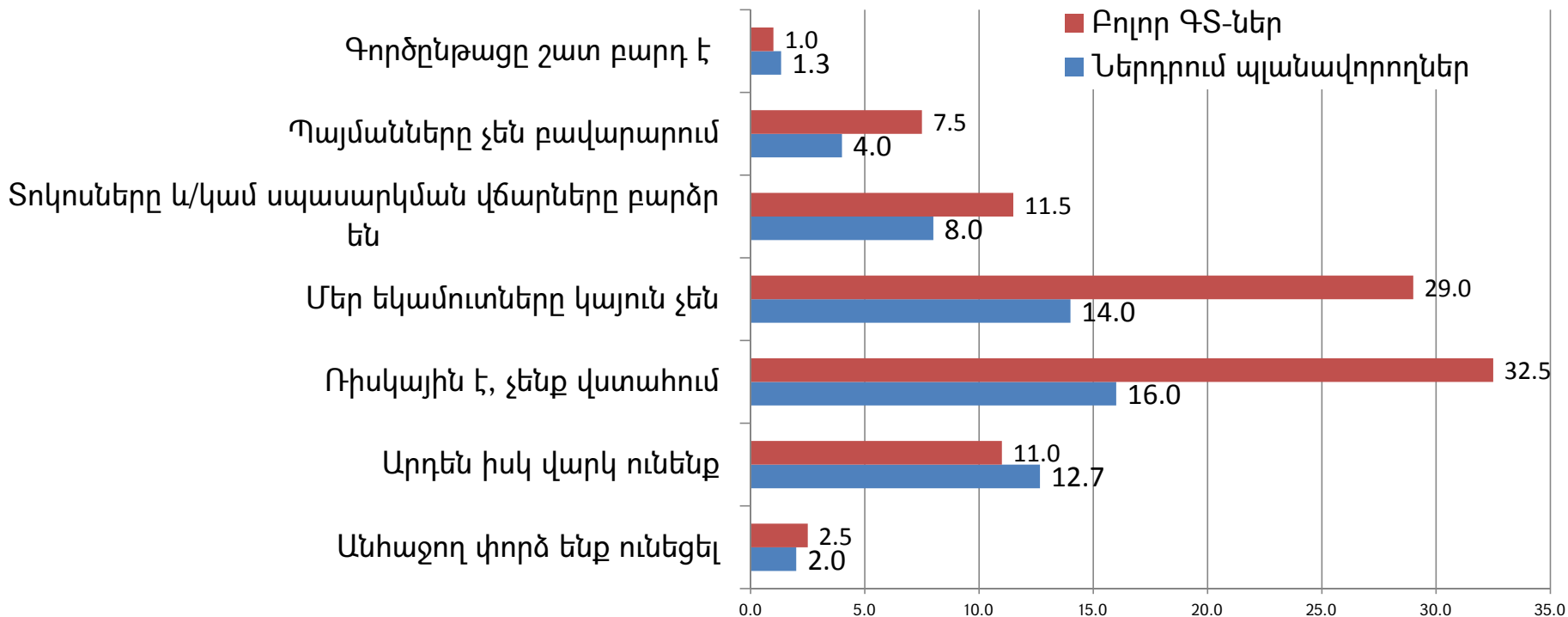

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED
Finance for Economic
Development

ՆԱԽԱՊԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ԿԱՐԻՔՆԵՐ

Շուկայական պայմաններով վարկից հրաժարվելու պատճառները ԳՏ-ների համար

Աղբյուր՝ ՄՓՄՁ-ների ՖԾՕՀ գնահատման ելակետային հետազոտություն 2013, ՏՁԿԿ

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED

Finance for Economic
Development

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏՆԵՐԻ ԵՎ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԸՆԿԱԼՈՒՄԸ

**ԳՈՐԿՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆ, ՎՍՏԱՀՈՒԹՅՈՒՆ,
ՏԵՂԵԿԱՑՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԳՐԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ**

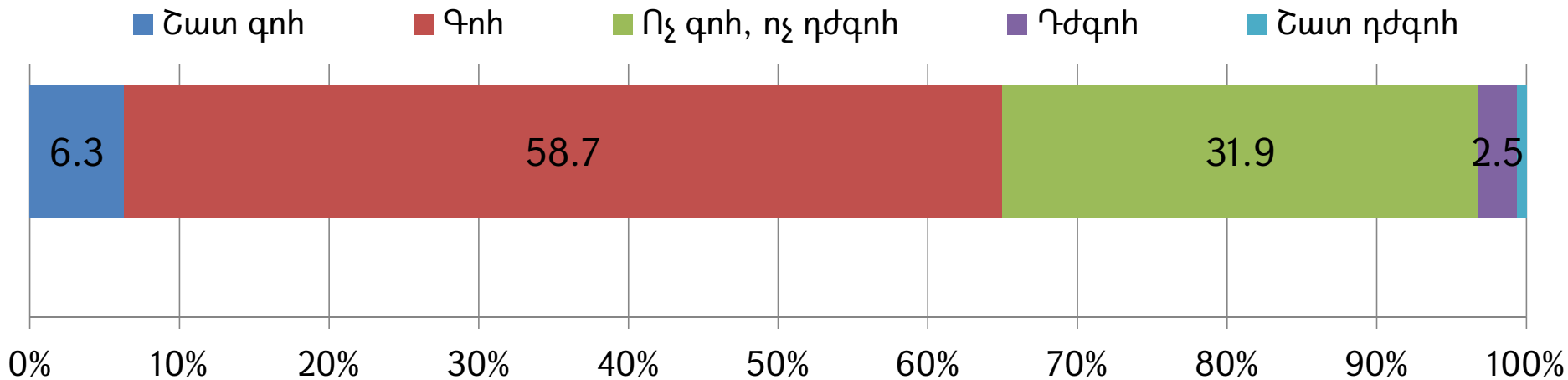
USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED

Finance for Economic
Development

ԳՈՒՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Գոհունակությունը բանկային հաշիվների սպասարկումից

Աղբյուր՝ ՄՓՄՁ-ների ՖԾՕՀ գնահատման ելակետային հետազոտություն 2013, ՏՁՀԿ

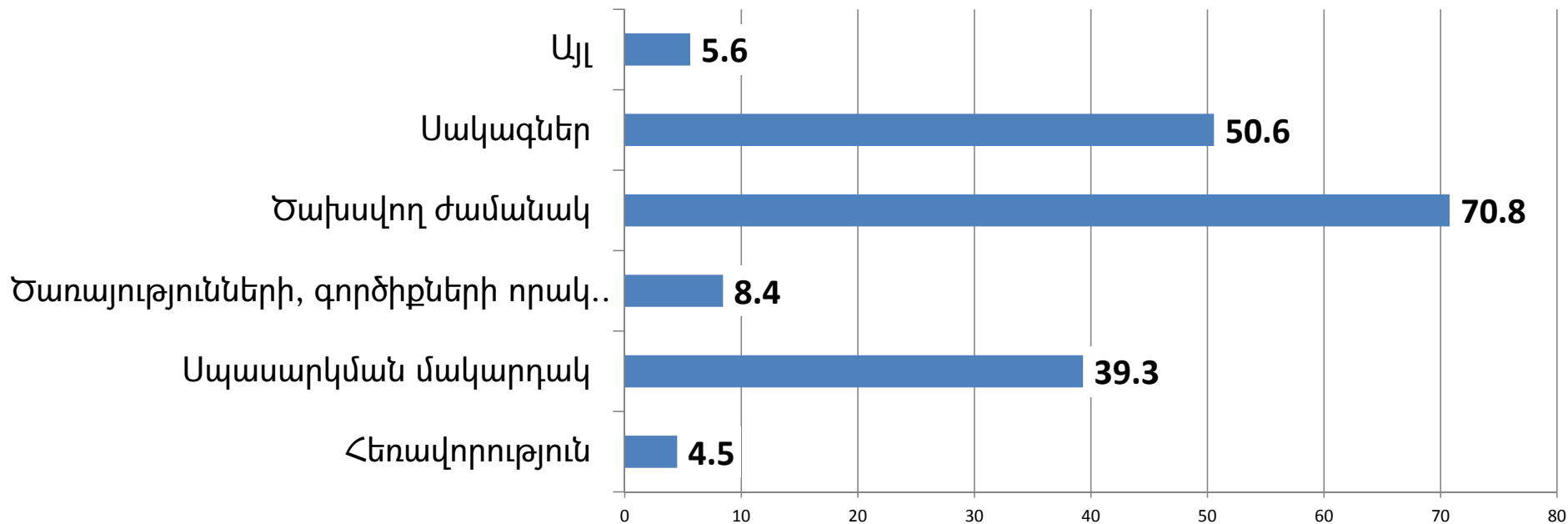

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED
Finance for Economic
Development

ԳՈՂՈՒՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Դժգոհության կամ ոչ բավարարվածության պատճառները (բանկային հաշիվներ)

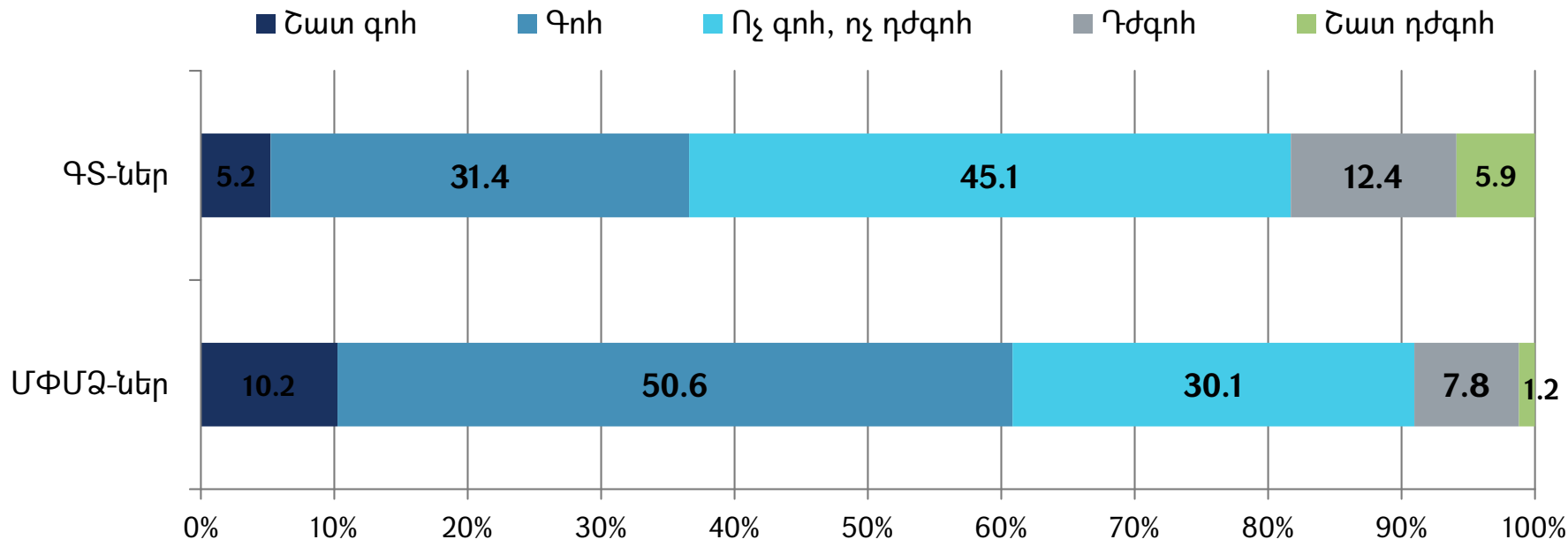

Աղբյուր՝ ՄՓՄՁ-ների ՖԾՕՀ գնահատման ելակետային հետազոտություն 2013, ՏՀՀԿ

ԳՈՒՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Գոհունակությունը վարկերից կամ այլ պարտքային պարտավորություններից

Աղբյուր՝ ՄՓՄՁ-ների ՖԾՕՀ գնահատման ելակետային հետազոտություն 2013, ՏՀՀԿ

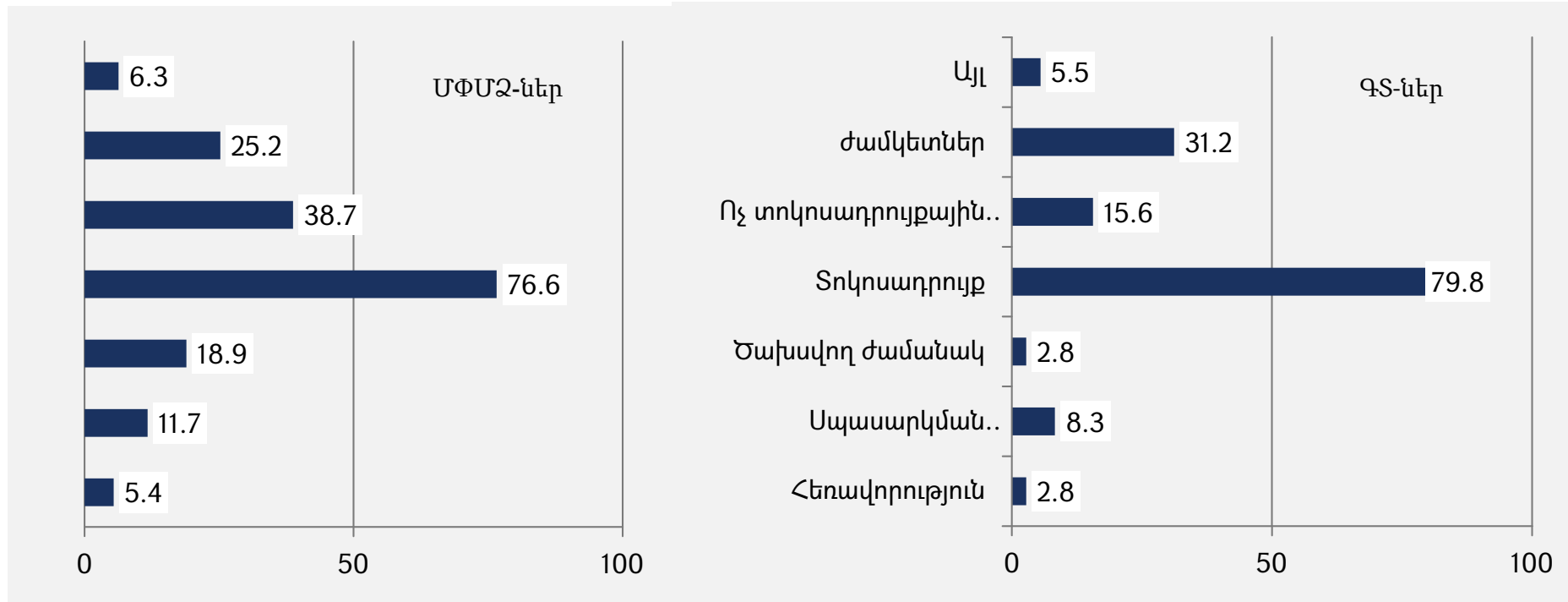
USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED

Finance for Economic
Development

ԳՈՂՈՒՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Դժգոհության, ոչ բավարարվածության պատճառները (վարկեր և պարտքային պարտավորություններ)

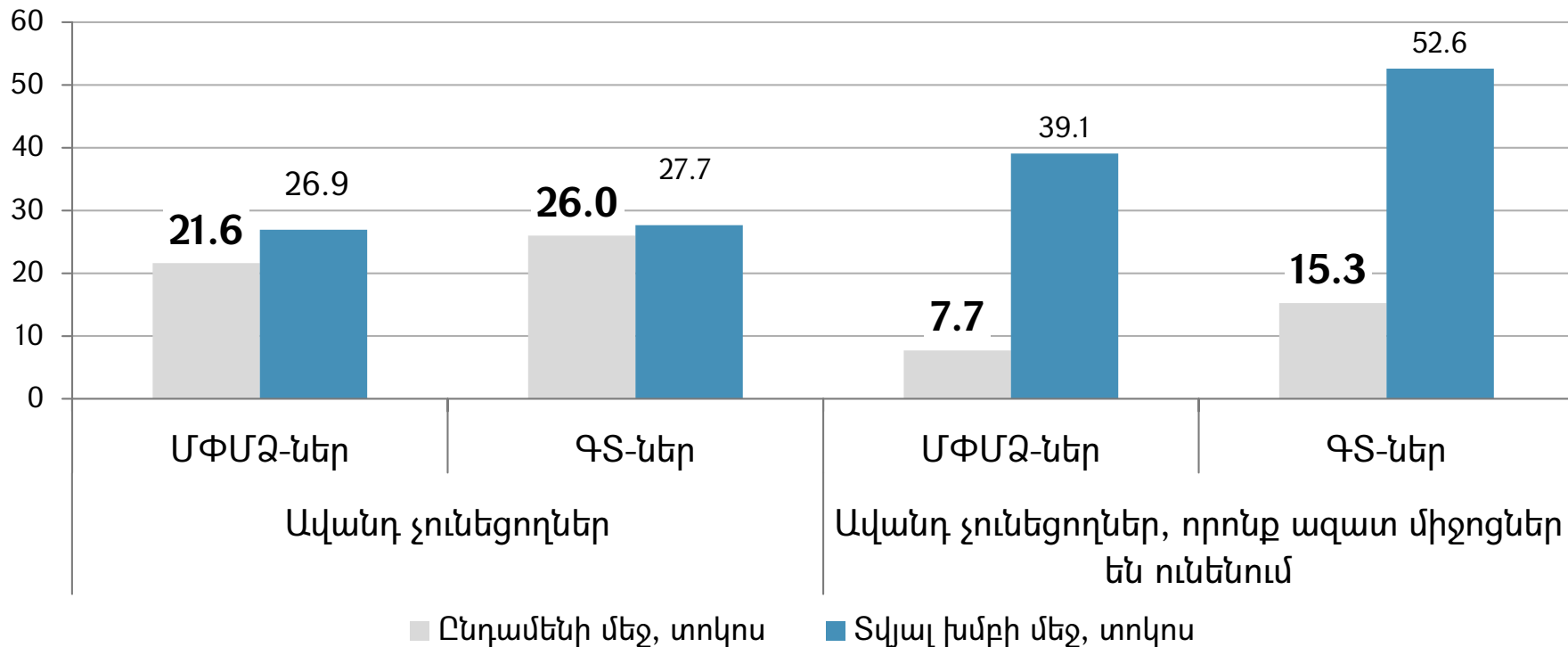

Աղբյուր՝ ՄՓՄՁ-ների ՖԾՕՀ գնահատման ելակետային հետազոտություն 2013, ՏՀՀԿ

ՎՍԱՀՈՒԹՅՈՒՆ

Անվտանգությունն բանկային ավանդների նկատմամբ (չվստահողներ)

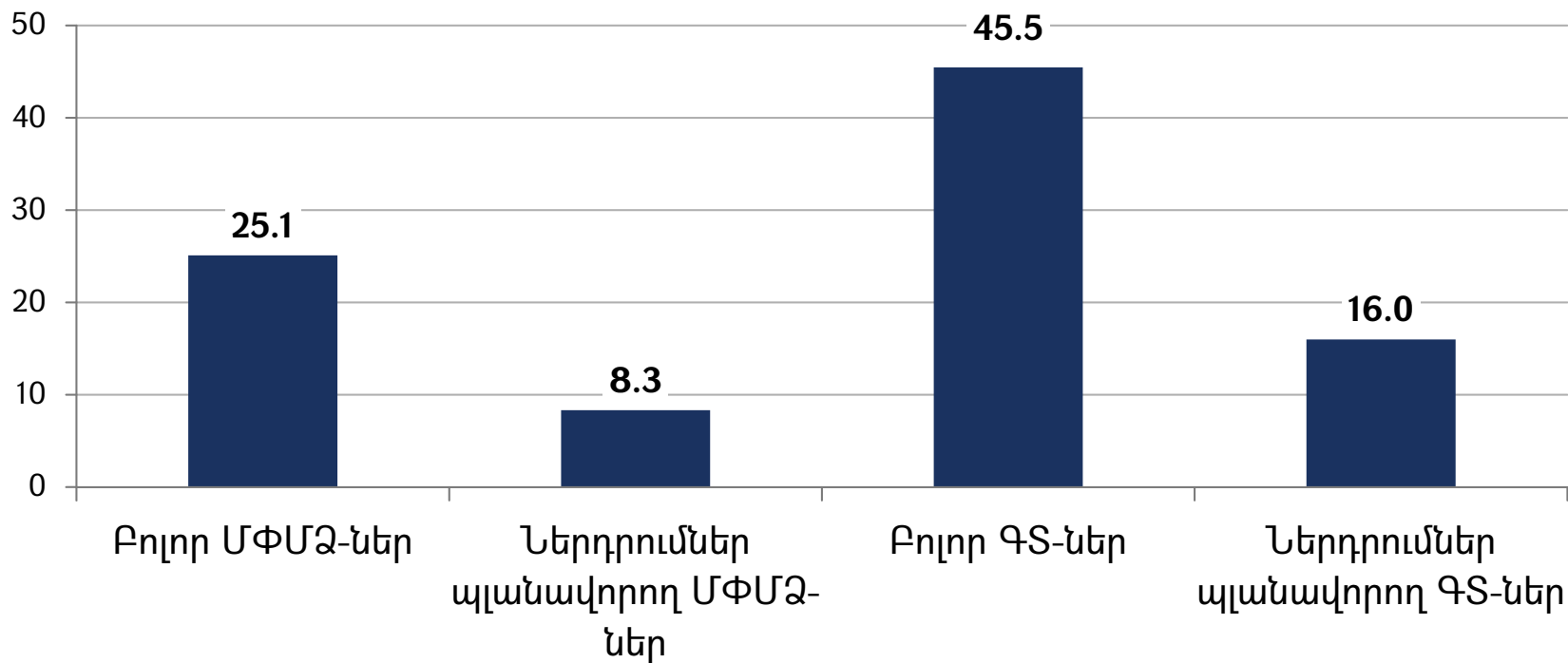

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED
Finance for Economic
Development

ՎՍԱՀՈՒԹՅՈՒՆ

Անվտանգությունը բանկային վարկերի նկատմամբ (չվստահողներ)

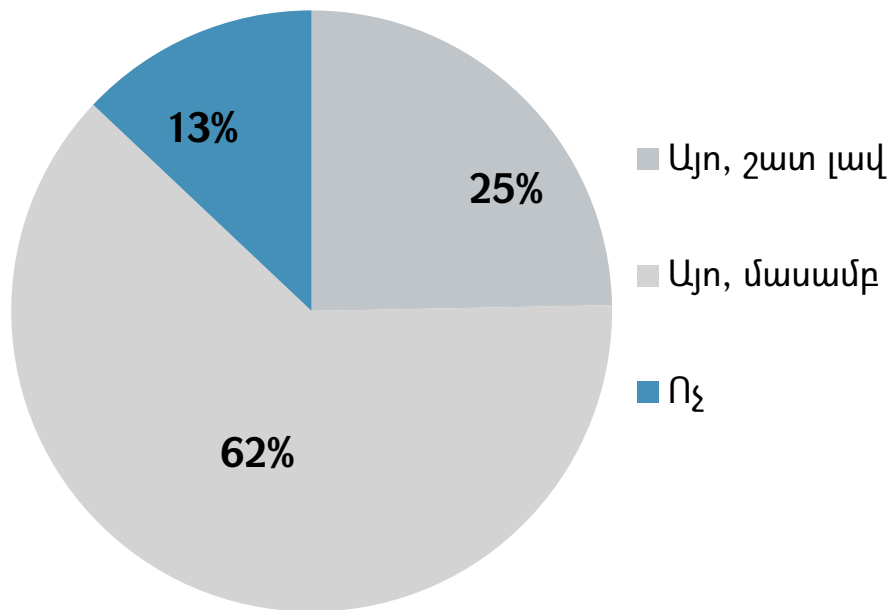
USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED

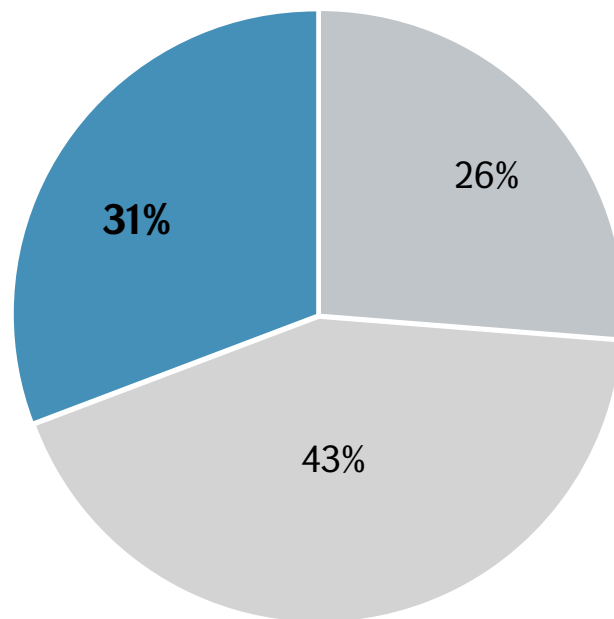
Finance for Economic
Development

ՏԵՂԵԿԱՑՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆ
Տեղեկացվածությունը բանկերի կողմից առաջարկվող ավանդների/դեպոզիտների պայմաններին

ՄՓՄՁ-ներ

ԳՏ-ներ

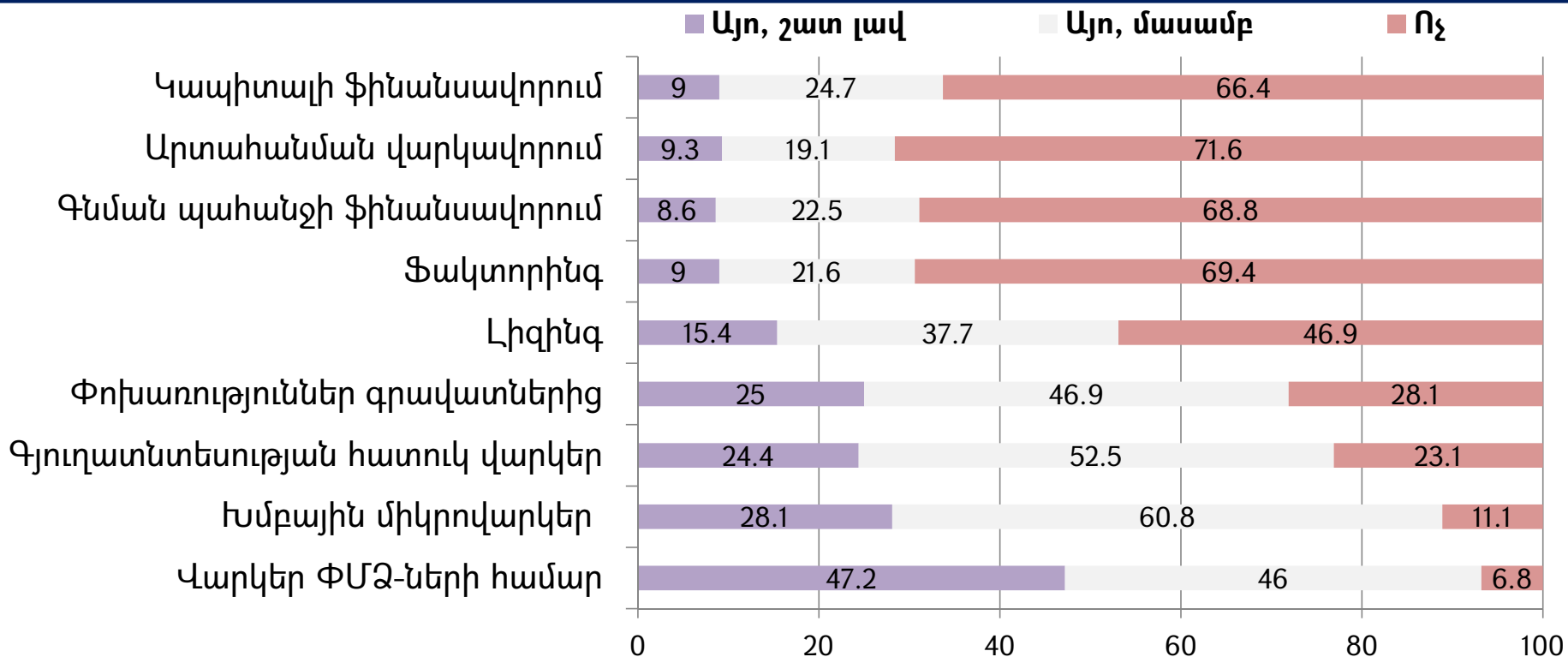

Աղբյուր՝ ՄՓՄՁ-ների ՖԾՕՀ գնահատման ելակետային հետազոտություն 2013, ՏՀՀԿ

ՏԵՂԵԿԱՅՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Ֆինանսական գործիքների վերաբերյալ տեղեկացվածությունը

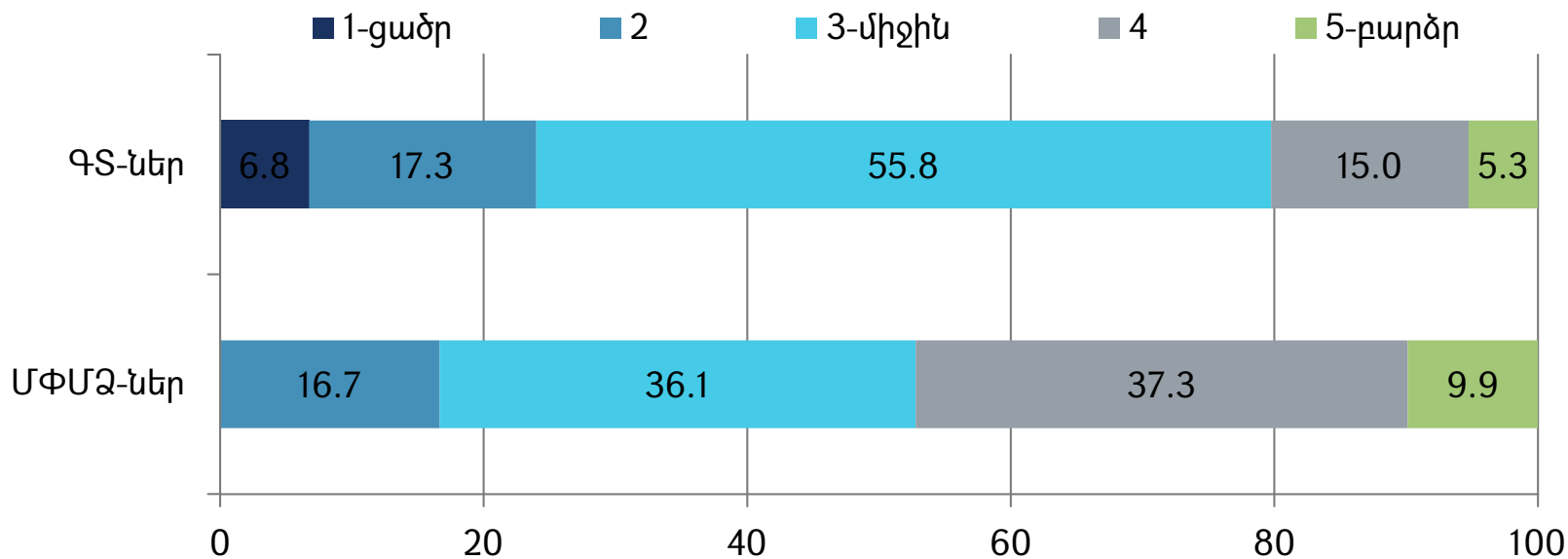
USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED

Finance for Economic
Development

ԳՐԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ

Ֆինանսական գրագիտության վերաբերյալ ինքնագնահատականները

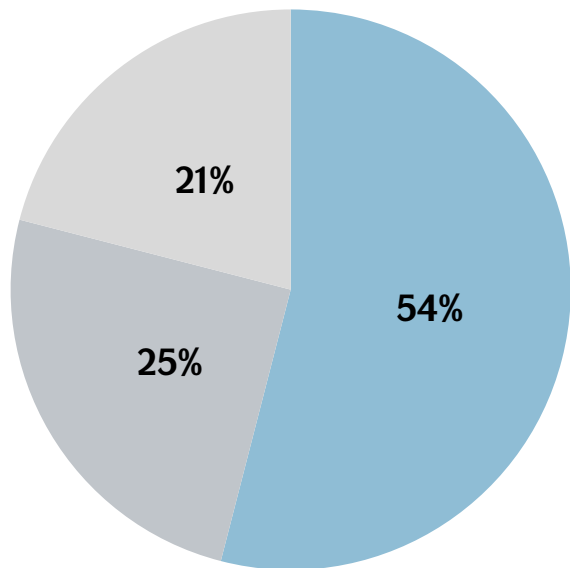
Աղբյուր՝ ՄՓՄՁ-ների ՖԾՕՀ գնահատման ելակետային հետազոտություն 2013, ՏՀՀԿ

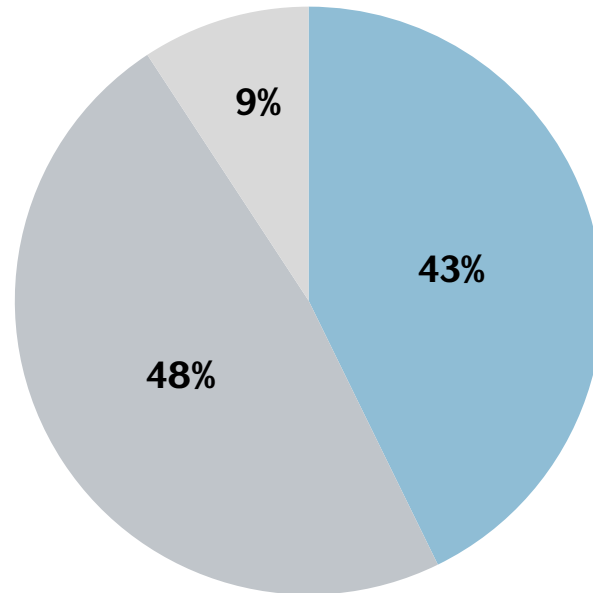
ԳՐԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ

Ֆինանսական գրագիտության բարելավման ցանկությունը

ՄՓՄՁ-ներ

ԳՏ-ներ

- Այո
- Ոչ
- ԴՊ

Աղբյուր՝ ՄՓՄՁ-ների ՖԾՕՀ գնահատման ելակետային հետազոտություն 2013, ՏՁՀԿ

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED
Finance for Economic
Development

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐԸ

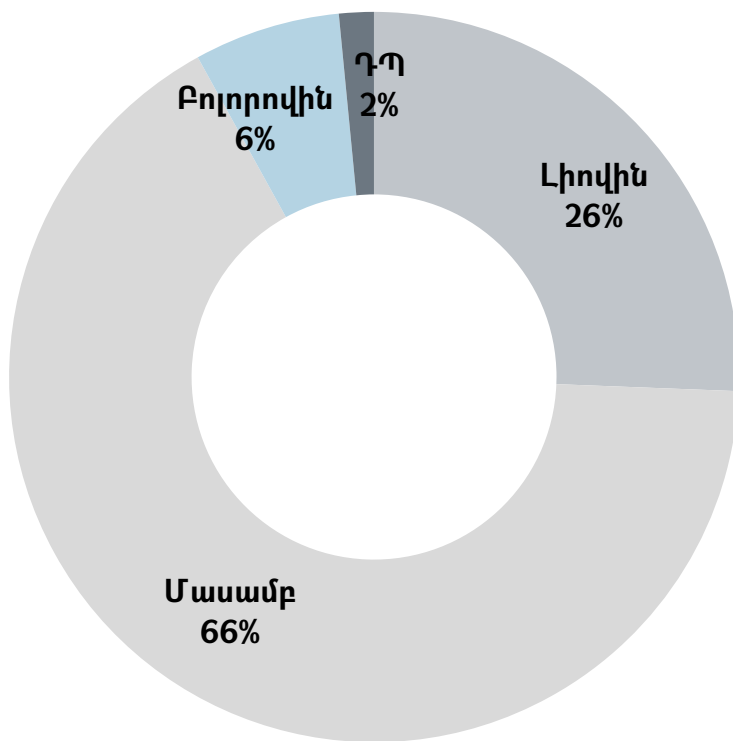

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED
Finance for Economic
Development

ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐ

Տեղեկատվության առկա մակարդակով բավարարվածությունը, ՄՓՄՁ-ներ

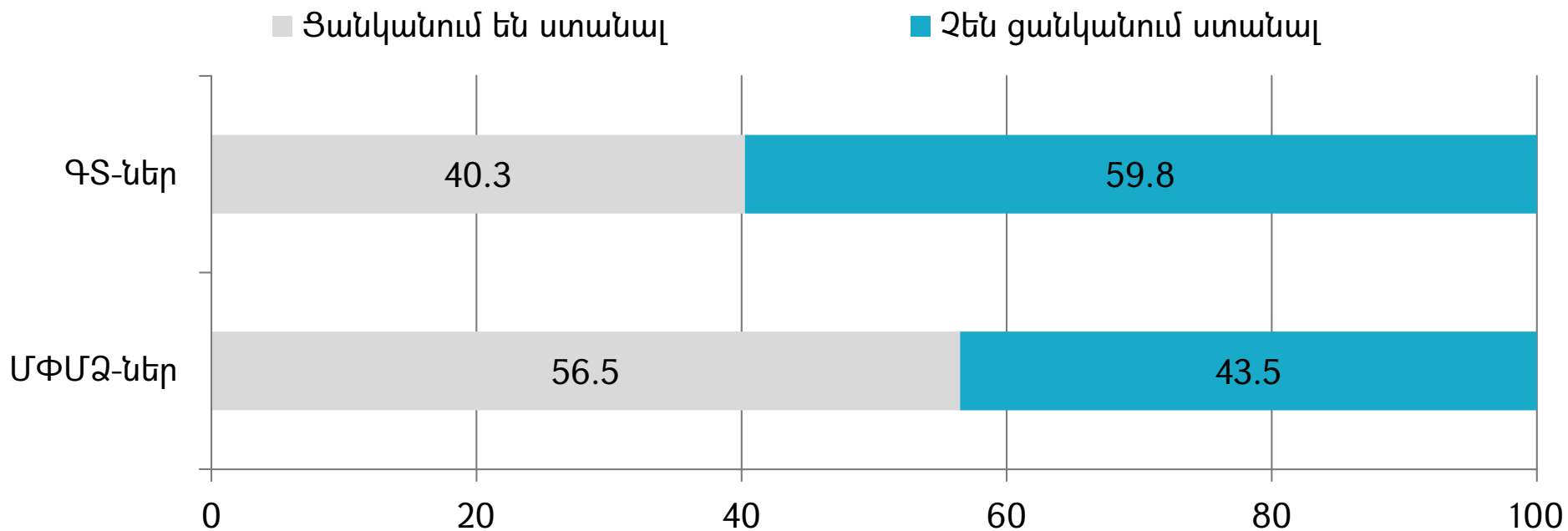

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED
Finance for Economic
Development

ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐ Տեղեկատվություն ստանալ ցանկացողները

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED
Finance for Economic
Development

ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐ Տեղեկատվության ստացման նախընտրելի միջոցները

	ՄՓՄՁ-ներ*	ԳՏ-ներ*
Հեռուստատեսություն	59.6	62.1
Ինտերնետ	56.3	28.0
Ռադիո կամ մամուլ	15.8	3.1
SMS	49.2	27.3
Տպագիր նյութեր/բուկլետներ	17.5	26.1

*- Ցանկություն հայտնաձևերի նկատմամբ

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED
Finance for Economic
Development

ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐ Տեղեկատվության ստացման նախընտրելի տեսակները

	ՄՓՄՁ-ներ	ԳՏ-ներ
Վարկերի մասին	97.3	94.4
Ավանդների մասին	39.9	18.6
Հաշիվների սպասարկման և փոխանցումների մասին	51.4	13.7
Արժեթղթերի մասին	13.1	6.2
Ֆինանսական այլ գործիքների և գործարքների մասին	6.0	0.6

Ցանկություն հայտնաձևների նկատմամբ

Աղբյուր՝ ՄՓՄՁ-ների ՖԾՕՀ գնահատման ելակետային հետազոտություն 2013, ՏՁՀԿ

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED
Finance for Economic
Development

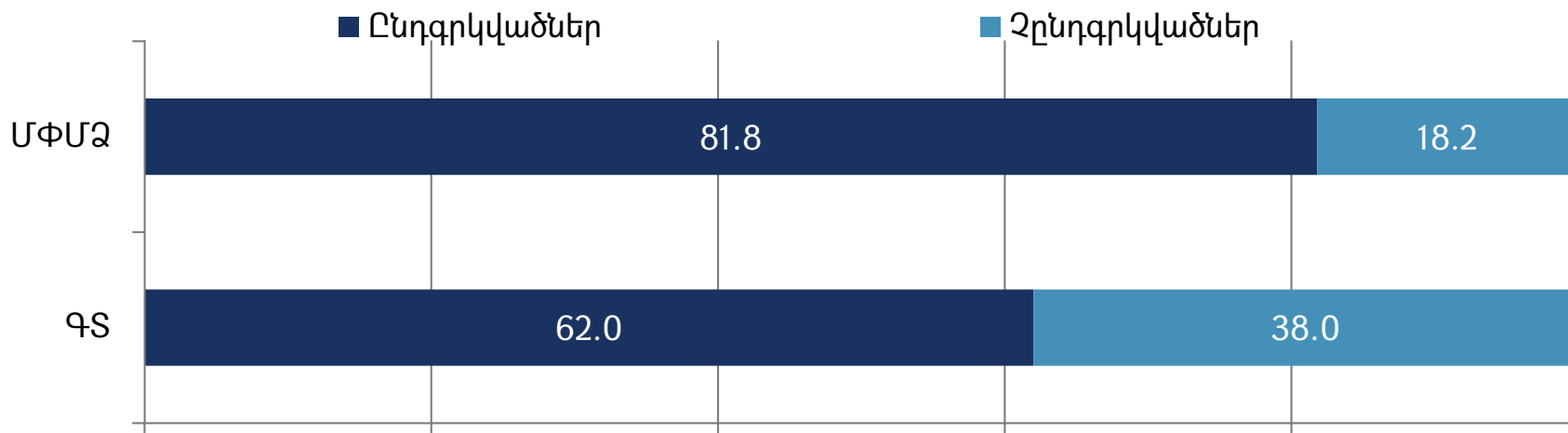
**ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԸՆԴԳՐԿՎԱԾՈՒԹՅԱՆ ԵՎ
ՀԱՍԱՆԵԼԻՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏԱԿԱՆՆԵՐ**

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED
Finance for Economic
Development

ԸՆԴԳՐԿՎԱԾՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏԱԿԱՆ «Ընդհանուր ընդգրկվածությունը» ֆորմալ համակարգում

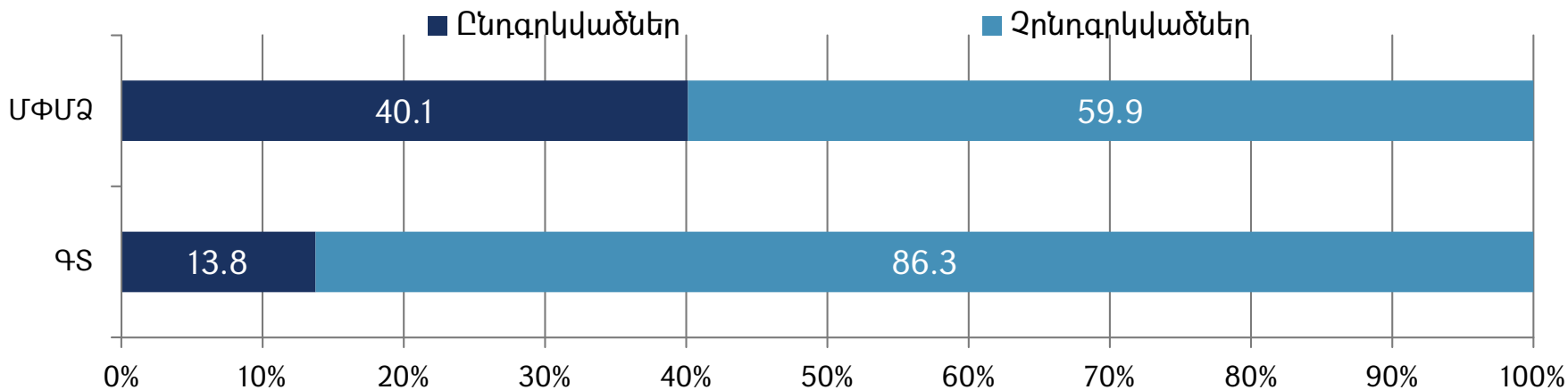

- Ոին են գոնե 1 բանկային հաշիվ, կատարում են գոնե 2 ընթացիկ բանկային գործարքներ, ունեն ավանդ կամ վարկ

Աղբյուրը՝ ՄՓՄՁ-ների և ԳՏ-ների ՖՕՕՀ գնահատման ելակետային հետազոտություններ 2013, ՏԶՀԿ

ԸՆԴԳՐԿՎԱԾՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏԱԿԱՆ «Համեմատական խորը ընդգրկվածությունը» ֆորմալ համակարգում

- Ունեն բանկային հաշիվ և միաժամանակ իրականացնում են 2 և ավելի ընթացիկ գործարքներ, ինչպես նաև ունեն կամ ավանդներ կամ վարկեր

Աղբյուրը՝ ՄՓՄՁ-ների և ԳՏ-ների ՖԾՕՀ գնահատման ելակետային հետազոտություններ 2013, ՏԶՀԿ

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED
Finance for Economic
Development

ՀԱՍԱՆԵԼԻՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՄԽԵՄԱՏԻԿ ՄՈԴԵԼԸ

Ա խումբ, Ընդգրկվածներ	Բ խումբ, Կամավոր չընդգրկվածներ		Գ խումբ, Ոչ կամավոր չընդգրկվածներ	
	Բ1	Բ2	Գ1	Գ2
Ֆինանսական ծառայություններ օգտագործողներ	Ոչ գնային գործոններ	Գնային գործոններ	Ինստիտուցիոնալ արգելքներ	Ձեռնարկությանը վերաբերող արգելքներ
Հասանելիություն կա	Հասանելիություն կարող է լինել		Հասանելիություն չկա	

Աղբյուրը՝ Տնտեսական զարգացման և հետազոտությունների կենտրոն (EDRC)

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED
Finance for Economic
Development

ՀԱՍԱՆԵԼԻՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՍԽԵՄԱՏԻԿ ՄՈԴԵԼԸ

Կամավոր չընդգրկվածներ, Խումբ Բ

Կամավոր չընդգրկվածներ, Բ 1 ենթախումբ, Ոչ գնային գործոնները
<ul style="list-style-type: none"> • կարիքի կամ անհրաժեշտության բացակայություն, • ակտիվների մակարդակ, շահութաբերության կամ հասույթի ցածր մակարդակ, • վստահություն և ռիսկերի մակարդակ, • գրագիտության և իրազեկություն մակարդակ, • ներքին ինստիտուցիոնալ պատճառներ և մշակույթ (նաև համոզմունքներ),
Կամավոր չընդգրկվածներ, Բ 2 ենթախումբ, Գնային գործոնները
<ul style="list-style-type: none"> • տոկոսադրույքների շուկայական մակարդակ, • սակագների և միջնորդավճարների շուկայական մակարդակ,

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED
Finance for Economic
Development

ՀԱՍԱՆԵԼԻՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՍԽԵՄԱՏԻԿ ՄՈԴԵԼԸ
Ոչ կամավոր չընդգրկվածներ, Խումբ Գ

Ոչ կամավոր չընդգրկվածներ, Գ1 ենթախումբ, Ինստիտուցիոնալ կամ պրոդուկտիվ վերաբերող արգելքներ

- ֆիզիկական, աշխարհագրական արգելքներ,
- գործունեության ոլորտ,
- ծառայությունների առկայության կամ համապատասխանության արգելքներ,
- սակագնային արգելքներ (ոչ շուկայական պայմաններ),

Ոչ կամավոր չընդգրկվածներ, Գ2 ենթախումբ, Ձեռնարկությունների բնութագրիչներին վերաբերող արգելքներ

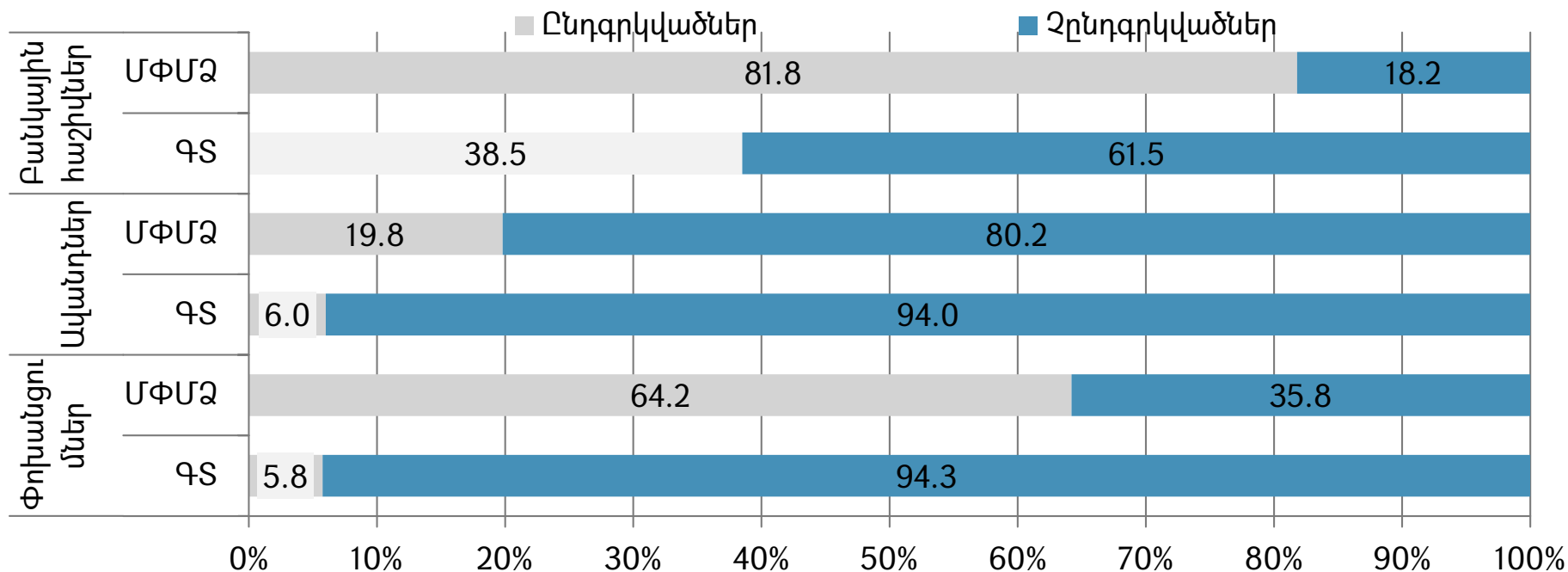
- ակտիվներ, եկամուտներ, շրջանառություն, աշխատակիցների քանակ, փորձառություն և այլն:

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED
Finance for Economic
Development

ԸՆԴԳՐԿՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՀԱՍԱՆԵԼԻՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏԱԿԱՆՆԵՐ Ընդգրկվածությունը ընթացիկ և շրջնագրվածների վարման գործարքներում

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED
Finance for Economic
Development

ԸՆԴԳՐԿՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՀԱՍԱՆԵԼԻՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏԱԿԱՆՆԵՐ

Չընդգրկման պատճառների դասակարգում

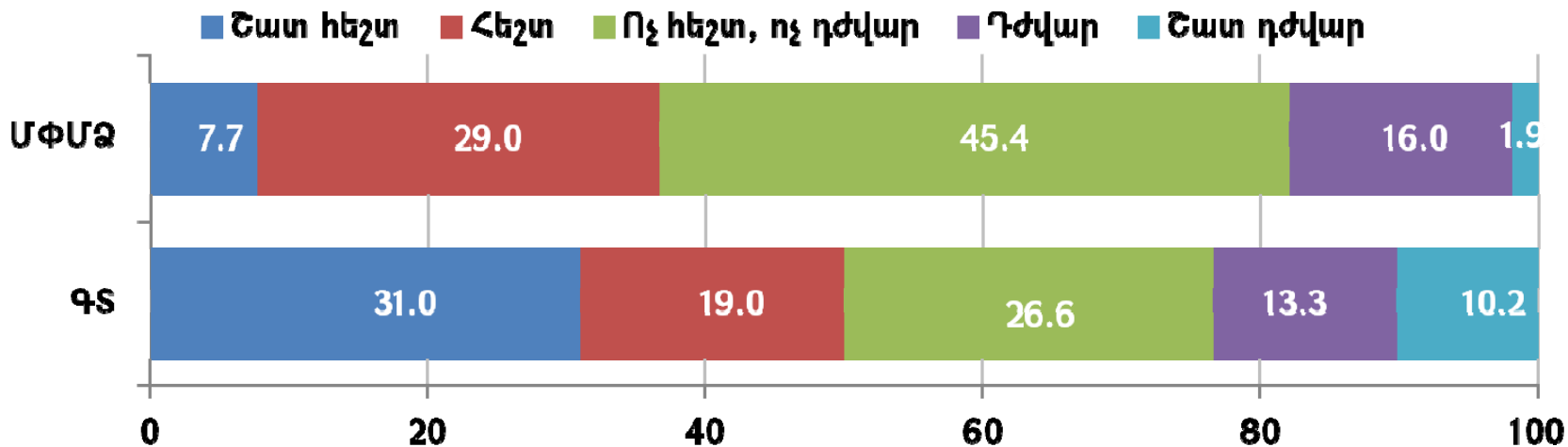
	ՄՓՄՁ-ներ	ԳՏ-ներ
Կամավոր չընդգրկվածություն		
Գնային գործոններ		
Առաջարկվող տոկոսադրույքները (եկամուտը) ցածր են	21.5	1.3
Սակագները և միջնորդավճարները բարձր են	2.7	0.5
Ոչ գնային գործոններ		
Ազատ միջոցներ/ խնայողություններ չեն առաջանում	75.4	69.7
Անհրաժեշտ չէ, կարիք չկա	58.1	15.7
Հարմար առիթ չի ստեղծվել կամ նման սովորույթ չկա	27.7	4
Բանկերին չենք վստահում, ապահով չէ	26.9	27.7
Տեղյակ չենք	1.9	9.6
Առաջարկվող դրույթները և պայմանները ընդունելի չեն	6.9	1.3
Գործընկերները կամ ՏՏ մյուս անդամները դեմ են	0.8	3.2
Ոչ կամավոր չընդգրկվածություն		
Բանկը հեռու է, ֆիզիկապես հարմար չէ	1.9	0.5
Գործընթացը շատ բարդ է	2.3	0.3

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED
Finance for Economic
Development

ԸՆԴԳՐԿՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՀԱՍԱՆԵԼԻՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏԱԿԱՆՆԵՐ
Վարկ ստանալու դյուրինությունը բանկերից և վարկային կազմակերպություններից

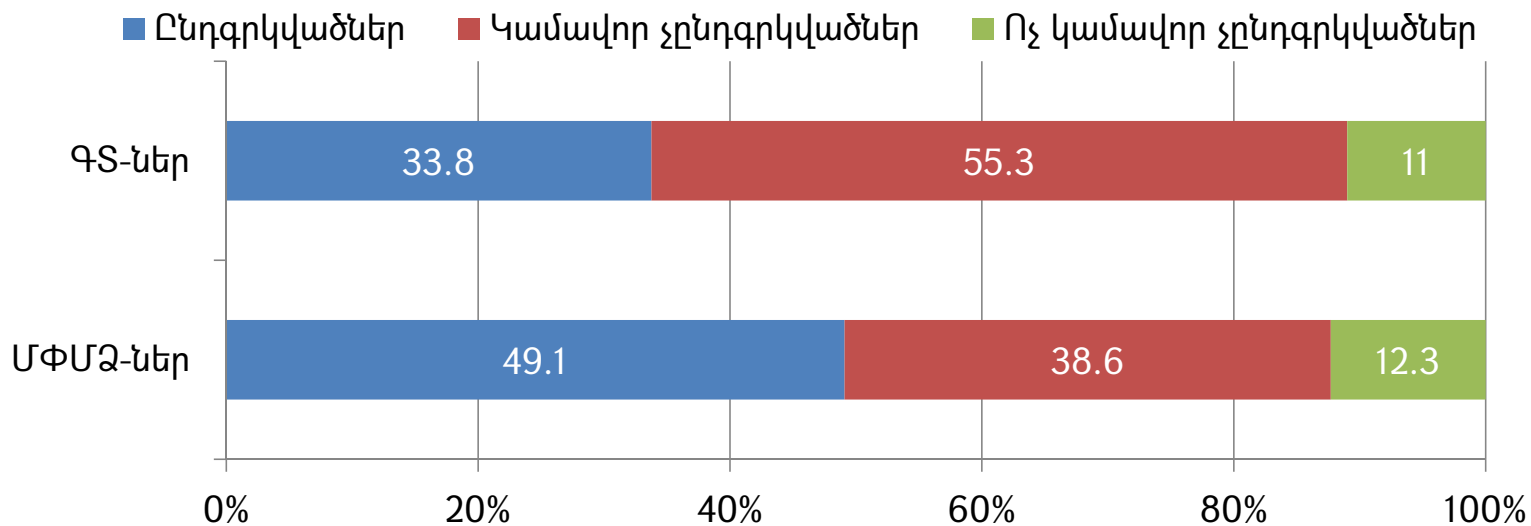

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED
Finance for Economic
Development

ԸՆԴՊՐԿՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՀԱՍԱՆԵԼԻՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏԱԿԱՆՆԵՐ

Ընդգրկվածությունը վարկերի նկատմամբ

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED
Finance for Economic
Development

ԸՆԴԳՐԿՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՀԱՍԱՆԵԼԻՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏԱԿԱՆՆԵՐ Ջրնդգրկման պատճառների դասակարգում

	ՄՓՄՁ-ներ	ԳՏ-ներ
Կամավոր ջրնդգրկվածություն		
Գնային գործոններ		
Տոկոսադրույքները, սպասարկման վճարները բարձր են	49.6	13.6
Ոչ գնային գործոններ		
Ռիսկային է, չեն վստահում	38.4	53.7
Եկամուտները կայուն չեն	11.2	50
Անհրաժեշտ չէ, կարիք չկա	8.8	3.3
Գործընթացը բարդ է, փաստաթղթերը դժվար է հավաքել	8	0.5
Անհաջող փորձ են ունեցել	0.8	4.2
Համոզմունքներ	-	1.9
Ոչ կամավոր ջրնդգրկվածություն		
Փաստաթղթերի պահանջ	50	9.1
Գրավի պահանջ	35	25
Վարկերի ժամկետներ	45	18.2
Ֆինանսավորման բացակայություն կամ փոքր ծավալներ	7.5	25
Երաշխավորի բացակայություն	-	4.5
Տարիքային սահմանափակումներ	-	2.3

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

FED
Finance for Economic
Development

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹՅՈՒՆ

WWW.ARMENTAFED.COM

WWW.EDRC.AM

WWW.FACEBOOK.COM/EDRC.ARMENIA

